

**Kurd bi sembolên xwe
daketin qada
rêgulane**

Hevpeyvîn: Ferhat Tunc
Ez bi stranên qetlîama
Dêrsimê mezin bûm

Rûpel 8-9

Baran Rizgar li ser
tewandina navan di
kurmancî de, radiweste

Rûpel 4-5

Nûçe:
PKK bûye sembola
nasnameya kurdî

Rûpel 16

NAVEROK

Zülküf Kışanak: Keyna Seyîd Riza Şehîd Yadigar Doğan

6

Bêzar Kobanî: Hinek wêne ji helbestên Melayê Cizîrî

10

Selîh Taşkesen: Divê Heskîf bê jiyandin

11

Ji Xwendevanan

EZ wekî ciwanekî kurd, cejna hemû rewşenbîr û rojnâmevanên kurd pîroz dikim. Em bi jiyankirina rojnâmevanan dest bi çalakiya xwendinê dikin. Tu kes nikare dengê aşî û azadiya gelê me qut bike. Ji bo gelê kurd daxwaziya me, ewe ku rojnâmeya xwe bêdeng nehêlin, lê xwedî derkêvin; çima nakirin gelo. Dewleta dagirker li hemberî xwendina bi zimanê gelêkî ku xweş e, bi nijadperestî û dagirkerî dixwaze astengiya derxe.

Giring e ku em firsêdê nedîne. Serokê RP Necmettin Erbakan dibêje, ku emê imam Xatîpan li Kurdistanê damezirînin. Bila gelê me li hember sofi rawestin û çûyina dibistana Îmam Xatîbê bertêref bikin û neçin hîne wî, qaf qirêjiyê nebin. Daxwaziya min ji gelê kurd ev e.

ERDAL DURRE

EZ bi alîkariya bavê xwe hîni xwendina zimanê xwe bûm û min ev nâme nivîsand. Ez çirokên we pir diceibînim, ez dixwazim hûn rûpelekî rojnâme ji me zarokan re veqetînin. Ez yanzdeh salî me. Ez diherim dibistana seratayî û ez xweş bi kurdî dixwînim. Birê min Servet, xuşkên min Gulbarîn, Gulnarîn, ji bi kurdî dixwînin, ew ji Azadiya Welat dixwînin û silava li we dikin. Heke em mezin bibin emê şûna we vala nehêlin. Ji bo xebata we spas dikim. Ez dixwazim zarokên kurd gişk hîni xwendina bi zimanê xwe yê zikmakî bibin.

LEZGÎN DEMIRCI

Stratejiya nû ya artêşa tirk

SAMÎ TAN

Serkaniya Giştî ya Artêşa Tirk car bi car civînên agahdariyê pêk tîne. Di van civînan de derdora cur bi cur tînan agahdarkirin li ser bîr û ramanên fermî yê artêşê. Heftêya çûyî roja 29'ê avrêlê ji bo qelêmşorên çapemeniyê civîneke bi vî rengî hate lidarxistin.

Di vî civînê de bi qasî ku di rojname û televîzyonan de hatiye daxuyandin, tiştên gelekî balkêş hatine gotin. Ev tiştên ku hatine gotin, îdiyên artêşê yê di warê qelsketina PKK'ê de jî derew derdixin. Li gorî gotinan artêşa tirk stratejiya xwe guhartiye. Ewê ji berevaniya li hemberî hêzên derveyî zêdetir giraniyê bide ser têkoşîna li dijî hêzên dijber ên hundirîn. Li gorî generalên tirk sersariya li hemberî PKK û hêzên îslamî wê bibe sedema xwekuştina dewletê. Şerê li hemberî hêzên hundirîn ên dijber di serî de tevgera kurd, şerê hebûn û nebûnê ye ji bo dewleta tirk.

Di vî civînê de generalên tirk dane zanîn ku her roj 4 milyon dolar li

şerê qirêjî diçe. Her wiha generalên tirk yekemîn car bi awayekî fermî da zanîn ku wan ji bo kêmkirina piştewaniya ji bo PKK'ê gund valakirine. Generalên tirk dîtînen xwe yê bi rengê "têkoşîna bi terorîstan re karê me ye, lê têkoşîna bi terorê karê dewletê ye." dubare kirin. Li gorî generalên tirk artêş di şer de serkeftî ye, lê saziyên din ên dewletê peywîr xwe neanîne cih, lewre jî PKK bûye hêzeke navneteweyî. Di vî civînê de li ser dewletên ku "alîkariyê didin PKK'ê" jî hatiye rawestîn, li ser pirsê rojnamegeran hate gotin ku heke pêwîst be divê dewleta tirk li dijî van dewletan dest biavêjin çalakiyên leşkerî jî.

Di gotinên generalan tiştê balkêş ev e ku ew jî bi awayekî sergirtî dipêjîrînin ku gelê kurd ne bi wan re ye. Li ser pirsê rojnamegerêkî hatiye gotin ku heta piştgiyîya gel neyê standin, di şer de serkeftin çênabe. Lê agahiyeye ku general daye jî nîşan dide ku ew nikarin bi vî awayî piştewaniya gelê kurd bistînin.

Tê îdiakirin dewletê heta niha 32 hezar gerîla bêtesîr kirine, wate hinek ji wan hatine girtin û hinek jî hatine kuştin. Heke malbatên wan kesan bi tenê bê hejmartin jî, wê bê dîtin ku dewletê gir û nîfrîn bi sedhezaran mirovî qezenc kiriye. Eger em kesên ku hê li çiya ne tevî malbatên wan, mirovên gundên wan hatine şewitandin, kesên bi failî meçhûlan hatine kuştin, yê ku îşkençe dîtine jî bikin ser wê hejmarê, bi milyon mirovê derdikevin rastê. Ew yek jî dide zanîn ku dewlet tu car nikare di vî şerî de bi ser bikeve.

Jixwe gelek kesên ku pir hindik ji rewşê haydar in jî didin zanîn ku pîrozbahîyên bi vî rengî, bi kuştinê çareser nabin. Lê generalên artêşa tirk li aliyekî didin zanîn ku wan hêza PKK'ê daxistiye radeya sala 1984'an, ji aliyê din bi deh hezar leşker, tîm û cerdevanî êrîşê dibe ser başûrê Kurdistanê.

Her wiha ev gotina generalên tirk di pîrozbahiyên 1'ê gulanê de jî hate pûçkirin, lewre bi hezaran kesî di pîrozbahiyê de alên PKK'ê û wêneyên Serokê Giştî yê PKK'ê Abdullah Öcalan derxistin. Îsal gelê kurd cejna karker û kedkaran li welatê xwe jî pîroz kirin.

Rewşê metropolan û sedemên ci

MAMOSTE AMED

Metropolan di kesayeti helêna, merdimati qedêna, rehme dârêna we bawerî bena qelse, heskerdîşî miyan berê merdimati (ambazî), nasîti, cinarî heme bi feyde wa. Dayiş û girotişê cîna virazêno. Feyde verno heme çî di cayê xwi gêno, era zêdeyerî zî gava ku feyde çînêbo an teşqeleyikî bibo jewbînî ra dûrî kunê.

Sedemê ena şekotîkî û ena qelsî mercê jîne metropolan ê. Ecaba çî rê ma vane, sedem jîne metropolan û mercên metropolan, sedem di metropolan di xwiparêzî û xwixilesnayışî, xwiperestî û jewbînî ra dûrî kewtiş, dozey (dagey) xwi ra dûrî kewtiş, verê ciwa qeybogir, ma koçber, ma nefê (surgun) biyê. Ma verê bêranê şaridey û xizmetê neyarî dey ma îna rê xebetenê. Ma înan xwi ra ser bînenê, ma tim xwi ra qij bînenê. Eno zî kompleksêkew dewletew romî bi siyasetêkew gemar ma sero peyda kerdo û xeme fen û fetulên nebaşî û metodên xepênayışî û hîlê zûrî û delevêrê bi ma kerdo, eyî gavede ma zî musnay a ne başî û a bêkesayeti. Ma kerdê kîndarê jewbînî, ma bi jewbînî kerdê tehlî, ma kunê elanî jewbînî, ma gerye jewbînî kenê. Ma tîdir hemberî (xeyintî) kenê.

Enka zî eynî zulmê xwi dewam kenê, eynî hovîti xwi rey ra benê. Ewo ke ma

Bi heskerdîşê welatê xwi, bi heskerdîşê dozey (dogey) xwi, bi heskerdîşê xelkê xwi, bi heskerdîşê zîwanê xwi, bi heskerdîşê çand û hunerê xwi, merdim eşkeno ena kay neyarî û enî dek û dolaban ê, enî neyarê zulumkarî pûç veco.

cor va, însanî kunê metropolan kesayeti xwi kenê vinî. Başî qedêna, nebaşî dest pê kena. Eno taktîkî siyasetê qirêjiyo, dagirker enî hesaban baş keno. De demê osmanliyan ra heya bi eyro siyasetê cîna no gemar û funî musnayişî cîna û zulmê cîna eynî yo.

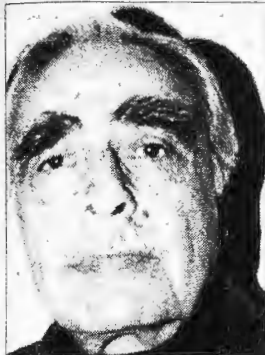
Ma eşkenê vacên di demê 1923 ra pay, yanê awan awankerdîşî cumhuriyetî ra pey ser karê dewletew romî (KT) zulmê cay hên zêde bî, di 1980 de hên bî xedar e. Belê sera 1984, 15'ê aşmê gelawêjî de, yanê eyştîşê guley ewlînî (teq-nayışê guley ewlînî) ra pey, serkarê dewletew romî bi zey cinawirê key birîndarî (dirbetinî). Hendî çimê serede bî tarî, mezgê cay bi çelq, bedenê cay bî sews, hendî taktîkî û siyasetê xwiye gemarî de zî nêvindertê. Dest bi zulmêkew eşkera kerd. Hendî ortey rocî gunî rişnena, xortanê ma kurdan qetîlnena, verê çîmanê miletî de kişena. Yena însanane ma bi şewe keyan ra bena û binê çiman de kena vinî. Dewam pironan veşnena (socena, naçan (sûkan) dana verê gulan, vana: "Gerîla êrîş kerd, şer viraziya."

Hela ke eno wehşîti û barbariya ke di Zîndanê Amedê de viraziya, kesî ecêba aneyîn û zulmo aneyîn nê cayke diya nê

şinawito. Bi çî qaydî merdim esîranê xwi di zerey eywaney zîndanî de dewr ro îna gêno, bi çîwanê hesnînan, bi dâran îna ana bi hovîti kişeno, serey îna keno werde, eger wayirê îna gava yenê serê tîrman xortanê xwi cê ra nas nikenê. Des hebî egîti û rêzanê ma şehîd vîstî.

Yanê sedem beylû wo: Vengê ma bîbîrno, gelê ma jewbînî ra dûrî ko, welatê xwi ra dûrî ko, aborî xwi ra dûrî ko, çand û hunerê xwi ra dûrî ko, zîwanê (zîman) kurdî xwi vîra bikero, yanê ma kilm vacîn bihelîyo, raste ra (meydan) biqedîyo.

Bi rastî xelkê kew gava heme çî ra dûrî bîko, eger zanayışê ê zî kemî bo an zî bawerî û qels e bo (zîhîfe bo) zewogir neyar wazeno ver bi helnayiş şîno. Ew gav gere ma enî plananê enî zaliman pûç vecin. Enî bi heskerdîşê welatê xwi, bi heskerdîşê dozey (dogey) xwi, bi heskerdîşê xelkê xwi, bi heskerdîşê zîwanê xwi, bi heskerdîşê çand û hunerê xwi, merdim eşkeno ena kay neyarî û enî dek û dolaban ê, enî neyarê zulumkarî pûç veco. Merdim bi zanayışê şekew neteweyî, bi jewbînê ka neteweyî, bi kesayeti yey ka duriste û bi bawerî ka xurte merdim eşkeno welatê xwi zî bixelsenô.

■ bo çareserkirina pirsgrêka kurd bi navê TOSAV (Weqfa Lêgerîna Pirsgrêkên Çivakê) weqfek hate damezirandin. Li gorî ragihandinan weqif pişî xebateke salekê hatiye avakirin û wê ji bo pirçandî û pir-dengiyê li Tirkîyeyê xebatê bide. Di nav piştgirên weqfê de digel kesên biyan, kesên wekî Çetin Altan, Mehmet Altan, Tarık Ziya Ekinci, Ayşe Önal, Etyen Mahçupyan, Haşim Haşimî, İshak Alatan, M.Ali Kılıçbay, Baskın Oran, Mülde Ar, Bülent Tanör, Ali Bayramoğlu, Koray Düzgören û Şeyhmus Diken hene. Serokê weqfê Doğu Ergil e. Weqfê roja 1'ê gulanê ji bo danasîna xwe panelek li dar xist.

HÊZÊN artêşa tirk bi qasî 10 km'ya ketin nav sînorên başûrê Kurdistanê. Tê ragihandin ku, hêzên artêşa tirk, bi 40 hezar leşkerî û cerdevanan ketine başûrê Kurdistanê. Di vê navberê de 4 cerdevan û leşkerek hatine kuştin. Li gorî nûçeya rojnameya Radikalê, cerdevanên birîndar didin xuyakirin ku PKK'yî gelek in û li dijî çalakîyên leşkerên tirk li ber xwe didin. Li aliyê din ji fermandarên ARGK'ê Ebubekir, da zanîn ku wan amadehiya xwe li dijî hêzên tirk kiriye û ewê derbeyên mezin li hêzên tirk bixin. Ebubekir hêzên başûrî xwest ku piştgiriya dagirkeran nekin û ji parastina rûmeta xwe ya neteweyî li dijî wan şer bikin. Her wiha ji gelê başûrê welêt jî hate xwestin ku ew xwe li dijî dagirkirinê birêxistin bikin.

NÛÇE

Kurd bi simbolên xwe daketin qada 1'ê gulanê

Li aliyê din gelê kurd bi awayekî girseyî beşdarî cejnê bû. Di korteja tevgera kurd de digel simbol û nîşanên HADEP'ê, al û pankart, posterên PKK, ERNK û ARGK'ê jî hebûn. Cemawera kurd sloganên wekî "lêxe gerîla lêxe, Kurdistanê ava bike", "Bijî Serok APO", "Bijî ARGK, ERNK", "Bijî biratiya gelan", "Dewleta kujer, ji Kurdistanê derkeve!" avêtin.

Cejna Yekîtî, têkoşîn û piştgiriya karker û kedkarên cihanê 1'ê gulanê bi beşdariya bi deh hezaran karker, kedkar û hêzên pêşverû li Abideyi Hürriyeta Stenbolê hate pîrozkirin. Di gel sendikayên wekî Türk-İş, Hak-İş, DİSK û KESK'ê gelek partiyên wekî HADEP, ÖDP, DBP, SİP, İP, EMEP, CHP û rêxistinên şoreger ên wekî PKK, DHKP-C, TKP-ML, MLKP, TİKB û hwd. di pîrozbahiyê de cih girtin. Divê bê gotin ku piraniya girseya gel nikaribûn bikevin qada mîtingê, li ser vê yekê hinek ji wan belav bûn, hinek jî bi girseyî berê xwe dan cihekî din.

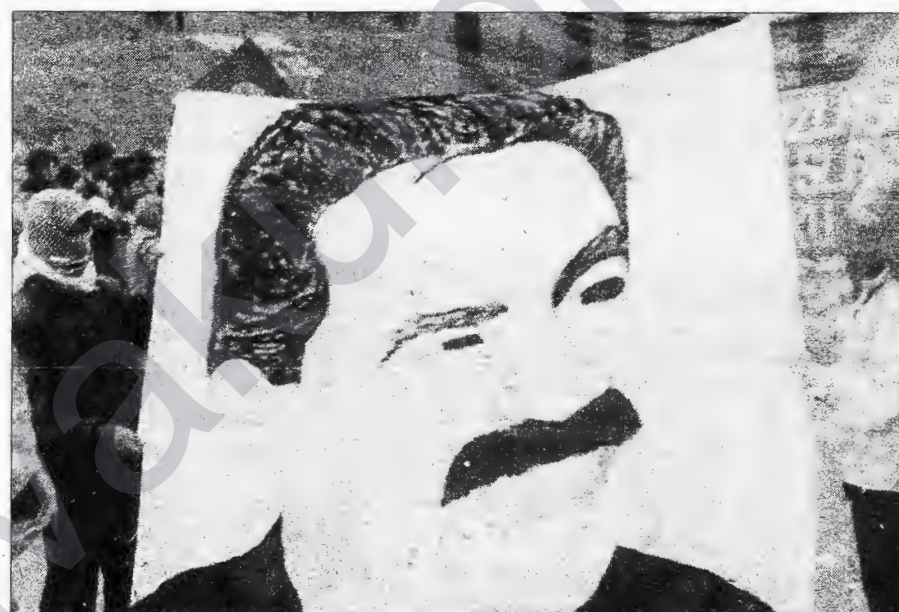
Li ser vê mijarê Sekreterê HADEP'a Stenbolê Cemal Çoşgun da zanîn ku wan bi xwe girse belav kirine, lewre bi helwesta polîsan a pêşiya gel birîn, jixwe girseyê HADEP'ê nedikarî bikevin qada mîtingê. Li gorî agahiyên li hinek taxên wekî Okmeydanı di navbera gir-

se û polîsan de şer derketiye û gelek kes hatine binçavkirin û çend jî birîndar bûn e.

Berî ku girse bikeve qada mîtingê rêxistinên şoreşger helwesteke tûj li dijî partiyê rejîmê yên ku bi ala tirkan û posterên Atatürk hatibûn cejnê nîşandan. Her wiha gelek kesî korteja CHP, BP û İP'ê piştî qadê jî bi fîkan û dengê yuh protesto kirin.

Li aliyê din gelê kurd bi awayekî girseyî beşdarî cejnê bûn. Di korteja tevgera kurd de digel simbol û nîşanên HADEP'ê, al û pankart, posterên PKK, ERNK û ARGK'ê jî hebûn. Cemawera kurd sloganên wekî "lêxe gerîla, lêxe Kurdistanê ava bike", "Bijî Serok APO", "Bijî ARGK, ERNK", "Bijî biratiya gelan", "Dewleta kujer, ji Kurdistanê derkeve!" avêtin.

Her wiha li qada mîtingê hunermendê wekî Ferhat Tunç, Metin Kahraman, Nilüfer Akbal, bi stranên xwe beşdarî

pîrozbahiyê bûn. Tiştêkî balkêş jî protestoya girseya gel a li dijî serokên sendikayên wekî TÜRK-İŞ û DİSK'ê bû.

Li Amedê 1'ê gulanê

Li aliyê din gelê kurd ji demeke dirêj ve ye ku li welatê xwe cejna karkeran pîroz dîke. Karker û kedkarên kurd, digel welatparêzan û di bin rêberiya HADEP'ê de cejna xwe li Amedê pîroz kir. Li gorî agahiyên ku bi dest me ke-

tine, tevî ku rayedarên dewletê destûr nedane pîrozkirinê jî, bi deh hezaran mirov saet di 12'yan de li Meydana Dağkapı civiyane û bi sloganên "Bijî yek gulan", "Bijî aşî", "Li dijî faşîzmê mil bidin hev" cejna xwe pîroz kirine. Di pîrozbahiyê de Serokê HADEP'a Amedê Abdullah Akın axaftinek kir. Akın xwest ku dawî li şerê qirêjî bê û efûyeke giştî were îlankirin.

NAVENDA NÛÇEYAN

Tewandina navan û çewt bikaranîna tewandinê di nûçeyên MED-TV'yê de

BARAN RIZGAR

Mirov di tekstên kurdî de pîrîcar li çewt tewandina navan rast tê. Her wiha di nûçeyên MED-TV'yê de jî çewt tewandineke domdar heye. Ez dibêjim 'domdar' ji ber ku di hemû nûçeyên ku min guhdarî kirine de ez lê rast hatime. Ev tewrê bikaranîna tewandinê her çiqas li gorî tewandina devokê be jî, ne li gorî qaydeyên rêzimana kurdî ye û her wiha hem dibe sedema tevliheviyên rêzimanî û hem jî mesajên tewandinê tevlihev dike. Her çiqas di vê nivîsê de ez MED-TV'yê jî bo tewandina navan di bernameya 'nûçe' de rexne dikim jî, divê ez bibêjim ku di tevahiya bernameyên MED-TV'yê de bihistyariya (hasasiyet) jî bo zimanê kurdî bi zelalî xuya dibe û ev rastî MED-TV'ê ber dilê mirov şerîntir dike. Ji lew re ez dixwazim bi vê rexneyê re pîrozbâhî û sipasdariya xwe jî ji bo hemû xebatkarên wê binim zimên.

Ev nivîs ê hewl bide ku du karan bi hev re bike; ew ê ji aliyekî ve bi gelemperî tewandina navan şîrove bike û ji aliyekî din ve bikaranîna ne li gorî qaydeyan û tevliheviyên ku dibin sedem diyar bike.

Tewandin

Çarîna jî bo fonksiyonekê paşpirtik girtin û tewandin tîn tevlihev kirin. Wek, gava ku em dibêjin pirtûkek, em pirtûkê natewînin. Em paşpirtika raweya nebinavkirî bi kar tînin ku em diyar bikin ku em qala pirtûkeke binavkirî (taybetî) nakin.

Tewandin di hin rewşan de guherîna nav an cînavkan e. Di van rewşan de nav paşpirtikekê digirin, wekî 'Ez ê pirtûkê bidim te'. Pirtûk hatiye tewandin û /-ê/ girtiye. Ev paşpirtik li gorî zayend (nêr an mê bûn) an pîrejimartiya nav dikane /-ê/, /-î/ yan /-an/ be, /ê/ jî bo navên mê yê yekejimar, /î/ jî bo navên nêr ên yekejimar û /an/ jî bo hemû navên pîrejimar: Ew kovarê dixwîne. Ew kevîrekî davêje. Ew kovaran kevîran davêje.

Hin cînavk di rewşa tewandî de bi peyveke din cih diguherînin, hin cînavk jî paşpirtikeke tewandinê digirin û dikarin bi wê paşpirtikê re kurt bibin û forma xwe biguherînin. Ji ber vê yekê di kurdî de du komên cînavkan hene. Cînavkên xwerû (netewandî): ez, tu ew, em, hûn, ew û cînavkên tewandî: min, te, wî/wê⁽¹⁾, me, we, wan⁽²⁾.

Di rewşên ku nav xwerû (netewandî) tîn bikaranîna de cînavkên xwerû tîn bikaranîna: Mamoste çû/ew çû. Mamoste çûn/ew çûn.

Di rewşên ku nav ditewe de cînavkên tewandî tîn bikaranîna: Mamosteyan xwar/wan xwar. Keçikê ew dît/wê ew

dît. Serok(i) jê re got/wî jê re got.

Li jor me got ku tewandin di hin rewşan de guherîna nav an cînavkan e. Mirov jî vê tê digihêje ku nav û cînavk di her rewşê de nayên tewandin, ango di hin rewşan de tîn tewandin û di hin rewşan de jî nayên tewandin, xwerû tîn bikaranîna. Yek jî qaydeyên bingeîn ên rêzimana kurdî (kurmançî) ev e. Her kesê ku li ser rêzimana kurmançî rawestiyaye jî vê haydar e. Li vir bersiva vê pîrsê dimîne; di kîjan rewşan de nav û cînavk tîn tewandin û di kîjan rewşan de nayên tewandin?

Berî ku bersiva vê pîrsê bê dan, girîng e ku qaydeyê gelemperî ya rêzimana kurmançî li vir bê ziman: Di hevokê de kirde (subje) û biresera (obje) serast (direkt) bi hev re nayên tewandin, gava

ku kirde tewandî be, bireser xwerû (netewandî) ye û gava ku bireser tewandî be, kirde tewandî ye. (Wî ez dîtîm/Ew min dibîne /Ez pirtûkê dixwînim /Min pirtûkekê xwend /Min pirtûkê xwendin /Ez pirtûkan dixwînim.)

Divê du tewrên lêkeran (fîlan) jî bîn şîrovekirin: Lêkerên gerandî (transitive, geçîşî) û lêkerên negerandî (intransitive, geçîşsiz).

Lêkerên gerandî bi bireserên serast re tîn bikaranîna. Wek: avêtin, dîtî, xistin, kirin, gotin, hwd. Tevera lêkerên bi vî rengî li ser bireseran e. Wek: Min kevîrek (bireser) avêt, wî mamoste (bireser) dît, Zelalê şibakeyê (bireser) şikand.

Lêkerên negerandî bi bireseran (obje) re nayên bikaranîna. Wek: çûn, hatin, meşîn, revîn, bûn, ketin, peyivîn, hwd. Ev tewrê lêker bi bireserên serast re nayên bikaranîna. Wek: Ew zû çû, hûn bixêr hatin, emê li ku bimesîn, mêvan li ku radikevin, kî jî darê ket, hwd.

Piştî van şîroveyan em dikarin dest bi rewşên tewandinê û mînakên çewt bika-

ranînê bikin.

Rewşên ku nav û cînavkên xwerû (netewandî) tîn bikaranîna.

a) Wek kirdeya hemû lêkerên negerandî di hemû deman de:

Ew çûbû. Ez çûm. Azad hat. Karrek reviya. Mamoste meşîyan. Keçik di çin ku? Zarok ê li ku rakevin?

Mînakên çewt bikaranîna:

"Gerîlayekî hat kuştin."⁽³⁾ Ev tewandin çewt e. Ji ber ku raweya tebatî (pasîv) li gorî lêkera 'hatin' çêdibe û 'hatin' lêkerê negerandî ye û kirdeya wê her tim xwerû ye, nayê tewandin. Wekî Ez hatim. Karkerek hat. Gerîlayek hat. Gerîla hatin. Diviya bigotina: Gerîlayek hat kuştin.

"Van kesan gerîlayekî bi lêdanê kuştin."⁽³⁾ Ev tewandin bi du alîyan çewt e.

Yek jê wek ku li jor hat gotin, di hevokê de hem kirde, hem jî biresera serast nayê tewandin. Wan her du jî tewandine: Van kesan, gerîlayekî.

Rastiya wê: Van kesan gerîlayek bi lêdanê kuştine.

"Jinekê mir, heft jin jî birîndar bû."⁽⁴⁾ Dîsa 'mirin' negerandî ye. Rastiya wê: Jinek mir, heft jin jî birîndar bûn.

"Eşkerekî hate kuştin."⁽⁴⁾ Dîsa raweya tebatî, kirde nayê tewandin. Rastiya wê: Eşkerek hat (e) kuştin.

"Girtiyekî hate kuştin."⁽⁵⁾ Dîsa raweya tebatî, kirde nayê tewandin. Rastiya wê: Girtiyek hat(e) kuştin.

"Qereqolekî hate hilweşandin."⁽⁵⁾ Dîsa raweya tebatî, kirde nayê tewandin.

Rastiya wê: Qereqolek hat(e) hilweşandin.

"Li navenda bajê şerekî derket."⁽⁶⁾ derketin negerandî ye, kirde nayê tewandin.

Rastiya wê: Li navenda bajê şerek derket.

b) Wek biresera lêkerên gerandî di

demên borî de:

Wî ez dîtîm. Me karkerek dît. Wan kevîr avêtin. Eysanê pirtûkek da min, karkeran belavokî dixwendin, hwd. Li vir paşpirtikên /-in/ û /-ek/ diyar dikin ku ew nav nebinavkirî ne, ew ne jî bo tewandinê ne.

Mirov jî van her du xalan tê digihêje ku nav û cînavk di her du rewşên jorin de xwerû tîn bikaranîna, nayên tewandin. Wê gavê pîrejimartî jî jî lêkerê diyar dibê.

Mînakên çewt bikaranîna

"T.O. bi rojnameya 'Evrensel' re hevpeyvînekê çêkir."⁽⁷⁾ Wekî ku li jor hat gotin, bireserên lêkerên gerandî di demên borî de netewandî ne. Rastiya wê: T.O. bi rojnameya 'Evrensel' re hevpeyvînekê çêkir.

"Hêzên PDK'ê 4 kesan kuştibûn."⁽⁸⁾ Li gorî qaydeyê: Hêzên PDK'ê 4 kes kuştibûn. "Dewleta tirk daxwuyaniyê belav kir." Li gorî qaydeyê: Dewleta tirk daxwuyaniyek belav kir.

"J.S. axaftinekî kir."⁽⁹⁾ Li gorî qaydeyê J.S. axaftinek kir.

"PDK 4 penaberan kuştibûn."⁽¹⁰⁾ Li gorî qaydeyê: PDK 4 penaber kuştibûn. "Mê hikûmetê anî xwar."⁽¹¹⁾ Li gorî qaydeyê: Me hikûmet anî xwar.

"Gerîlayan sabotajî li dar xistin."⁽¹²⁾ Li gorî qaydeyê: Gerîlayan sabotaj li dar xistine. Li vir kişandina lêkerê (xistine) pîrejimartiya 'sabotaj'ê dide.

"Hecî Mîro vê daxwuyaniyê da MED-TEV'yê."⁽¹²⁾ Li gorî qaydeyê: Hecî Mîro ev daxuyanî da MED TV'yê.

"Wan vê hevdfîtinê amade kirine."⁽¹²⁾ Li gorî qaydeyê: Wan ev hevdfîtin amade kirine.

"Partiya wan aşîtiyê parast."⁽¹⁴⁾ Li gorî qaydeyê: Partiya wan aşîti parast.

Rewşên ku nav û cînavkên tewandî tîn bikaranîna

a) Wek kirdeya lêkerên gerandî di demên borî de:

Wî lawîk nedît. Min kevîrek avêt. Wan tiştek negot. Xwendekaran dan we. Keçikê çirokek got? Karkerekî ew şikand.

b) Wek biresera lêkerên di Dema Nîha, Dema Pêşî, Bilanî de:

Ez wê/ wî/wan/ kurekî/ keçekê/ kurran/ keçan dibînim. Zarok ê kevîr(i)/ kevîrekî/kevîran/kevîrinan/gogê/gogekê/gogan/goginan bavêje.

c) Wek biresera daçekan:

Li malê/ malekê/ malan/ malinan, di xanî(yî) xaniyekî/ xaniyan de. Li vir divê mirov bala xwe bidê ku navên mê yê yekejimar /-ê/, yê nêr ên yekejimar /-î/ û yê pîrejimar jî /-an/ digirin.

Keyna Seyîd Riza Şehîd Yadigar Doğan

Jûnakî, Yadigar sosyalist bî. Sosyalizmî sero weş vinderd bî. Wexto ke, ay jû xebat (ca) kar diye fikranê xo rew şayê (bimûsno) bîmosnayê înan. Cok ra, embazê ay miyan de, karkerî veşî est bî. Ay bi xo jî karkerî kerdibî û înan miyan de bol (vêşî) mendibî.

Azey tayn keçanê kurdî teber dê welatî de gird bîbî. Dersim de amebî dinya. A hewna çeçek biya ke malbata ay ameya Bursa. Cok ra, a na sûka xerîban de gird bîbî. Embaz Yadigar sifteyin (verî) çepê tirkan ra bî. Ma piya wanevanayê Unîversîta (Zanekey) Marmara bî. La belê ay Fakulta Edebî de wanayê, Ay ra, (co ka) ma pê silasna û biyê embazê pê. Embaz Heydoyî a mûsna bî ma.

Kiştâ xebatî (xeftiyayin) ra, ma jew jî qedê Yadigar nebiyê. Unîversîtî de, teberî de xebatê cinîye kurdî de, şaro ke Kurdîstan ra abiryay û amebî Stanbolî; îna miyandî şew û roj gerweyayışoki xurt dayê. Wexto dema yê ne ameyê Unîversîtî ma cirê vatê: "Embaz tiya kotî de menda"? Ay marê vatê: "Miletê xo miyand biya. Şima fine bizanê ke ez îna miyan de senî weş bena. Ez nêzana ke ne kampûsî miyan de çiçi ke esto. Botan ra, Serhat ra, Amed ra, Koçgiri ra newe newe şaranê xo silasnanena. Wa embazî heme (pêro) şirê şare ma miyand ke Kurdîstanî nezdî ra bivîne".

Jûnakî, Yadigar sosyalist bî. Sosyalizmî sero weş vinderd bî. Wexto ke, ay jû xebat (ca) kar diye fikranê xo rew şayê (bimûsno) bîmosnayê înan. Cok ra, embazê ay miyan de, karkerî veşî est bî. Ay bi xo jî karkerî kerdibî û înan miyan de bol (vêşî) mendibî.

Sera neway û jewî de, jûwa gulanî de wendevane welatparezî (wendoxanê welatperwêran) jî waştê kî karkerana bivijyê Taksîm. A roj ma çahar embaz wanevanî piya şîbî ewja (wija). Ê embaza ra jew jî Yadigar Doğan bî. Ma didî, didî, pê pey ra Şişlîde (Şişlî ra hetê Taksîmî ya kewtîm ray) vera Taksîmî bi lingana kewtê ray. Yadigar û jew embazo Dersimij jî ma vernî de, ez û embaz perwîn îna pey de şiyê.

Taksîm bibi cado ze tîyatroyê

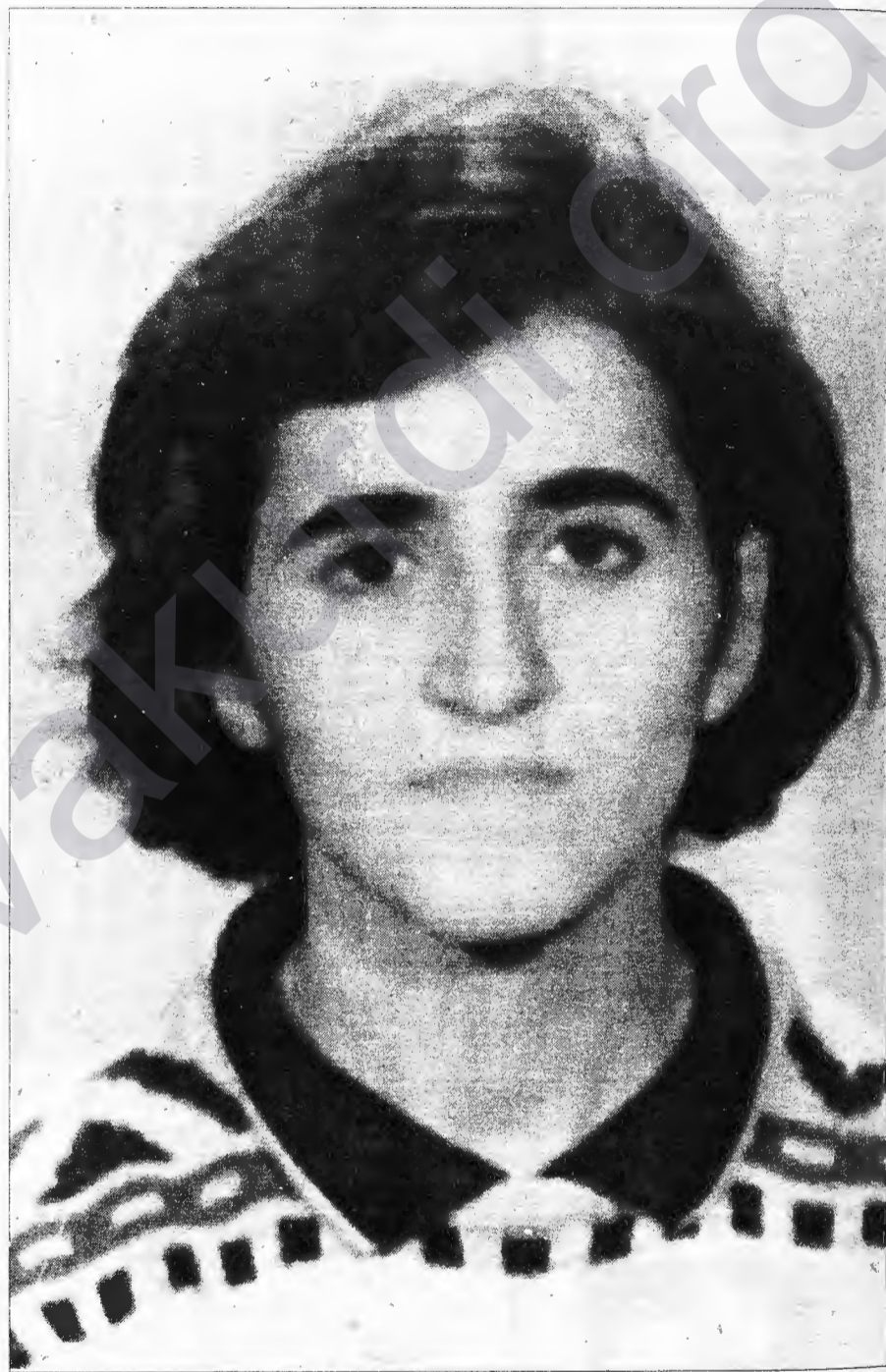
polîsan. Polîsan ra ca çinêbi ke, derzîn bikewo erd. Çiçik yeno aqıldirê şima a est bî, o ca de. Ma wewna ke, mayê nêşê (nêşenê) dekewê Taksîmî. Sifte ma rawerdî vera Şişxane. Polîsan Şişxane de, merdim aredayê, ma fina ageyrayê vera Taksîmî. Hewna ma nêresabî Tarlabaşî, polîsa ma tepişti û berdî Qereqolê Beyoğlî. No fin qereqolî de, ca nemendibi.

A roj nezdiya hîre çahar hizar merdimî, kewtî çimabind. Ay ra komîserê qereqolî, di polîsarê vat: "Nîna berê ca do polîsê taybetiyê Bayrampaşa". Hurd na polîsan kaxitê sereyê ma girotî û ma rê, vat: "Ma şirê Bayrampaşa". Ma qereqol ra, vijyay teber, teberdê Qereqolî de, ma wewna ke Yadigara polîsarê vana: "Şima ma berê Bayrampaşa çiçi dekewa dest re şima, ma veradê, ma şirê kê xo". Înan ra jewî vat: "Nêbeno, mayê şima berê". Ma wewna nê polîsî bol merdim aredayê û berdê, ay ra jî ecizyayê. Yadigarî ma rê vat: "Şima jî tayna vajê, ê ma veradê. Jû ma ra jû îna ra, kaxitê serî dayê ma û ma veradayê. Ma, ê polîsan hetek niştî otobosê beledî. Otobas vera Aksaray amê.

Otobosî miyan de, mi vat: "Embaz Yadigar qerarê ma no bî? Eger karkerî paykewê mayê tewrdê înan bê. La belê îna qe nêbi, mayê jî ageyrê unîversîtî. Embazê bînan jî biye tayê mi. Na qerara maya newî sero embaz Yadigar vat: "Raştî, qerar winî yo, la belê eza fina jî şira Taksîm, şima senî wazenê winî bikerê".

Embaz Yadigar Unkapanî de, ma jî Aksaray de, amey cêr otobos ra. A roj ma hîre embazî piya şiyê unîversîtî. Yadigar, a roj neame (niyamê). Bi meşt fina neame(niyamê). Wexto ke, a neame ma fahm kerd ke, kewta çima bind.

Bîro ma wewna ki embaz Yadigar amê, çinayê ci biyo leymin, (qilêrin) porê ci kewto pê

miyan. A haldê xo de jî, embaz hiwayeyê(wiyayê). Embazan ci re vat: "To se kerd, ti ya kotîd mend a"? Zek çiyê nêbiyo ay vat: "Çi re, se biyo, şima bizanê ke, no çend finiyo eza kewta çima bind. Ne welatî de merdimo ke şoreşker bo heme çî yeno ci sere. Qey ke ezî vana şoreşkera, ay senîn wina vat ma tayn xo ra şerm bî. No fin ma rê vat: "Raştî mi goş neda embaza xeta mina".

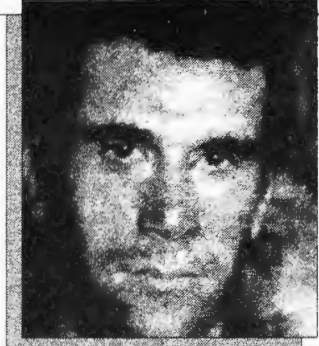
Embaz Yadigar zaf xurt û zaf delal bî, ay qet embazê xo nêşikîte, la belê kemasiya (kemiya) ci nabî, însanan ra rew bawer biyê.

Arê (mabenê)Yadigari û embaz Perwîni zaf weş bi, Perwîni ay rê

vat: "Embaz na leymina to çiçi yo?" Yadigari no fin vat: "Merdim yaxerî (varenî) bind de, di şewî bimano winayin beno embaz"?

Yadigar çima bind senî vijyena verî yena Unîversîtî ke, ma nekewê kaxûdê ci. A roj Perwîna piya şiyê keye. Di serî tepya Embaz Yadigar, Emîne Akkuzu û Nasir Zorlu sûka Elazîzî de, jû keyî miya sax (weş) kewnê destanê polîsanê tirk. Polîs hîrin jî o ca de (wija) danê gulanî vero. Îna şehîdê şoreşa ma kurdan ê. Ze Seyid Rizo.

ZÜLKÜF KIŞANAK

● 7.05.1639:

Peymana Qesra Şîrîn çêbû. Li gorî vê peymanê Kurdistan bû du parçe, parek ket bin destê osmaniyan, para din jî ket bin destê farisan.

● 5.05.1937:

Komara Tirkîyeyê piştî Serhildana Çiyayê Agirî bi navê "Mecbûbî Iskan" qanûnek jî bo kurdan derxist. Armanca vê qanûnê jî hev belavkirina eşîrên kurdan bû. Her wiha bi çêkirina vê qanûnê, dewleta tirk dixwest ku rê li ber serhildanên kurdan bigire, kurdan jî herêmê derxe û tirkmenan li herêmê bi cih bike.

● 6.05.1972:

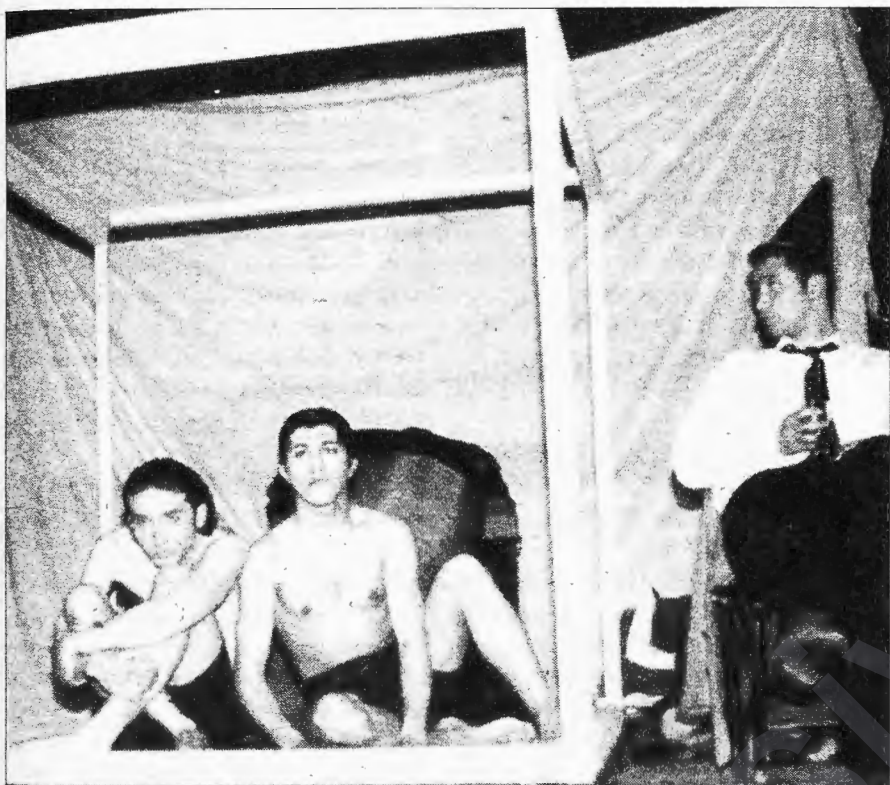
Ji rêberên THKO'yê Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan û Yusuf Aslan hatin daleqandin. Ew di rojên 18 û 24'ê adara 1971'ê de li Sêwazê hatin girtin. Salekê di Girtîgeha Mamak Ya Enqereyê de man û şeva 6'ê gulana 1972'yan li Enqereyê jî aliyê komara Tirkîyeyê ve hatin darvekirin.

● 7.05.1993: Partiya Demokrasiyê (DEP) hate damezrandin.

● 4.05.1995: Dayik û malbatên kesên di bin çavan de hatin windakirin, ji bo ku zarokên wan bînin li ber Lîseya Galatasarayê dest bi rûniştinê kirin.

AWIR

Proleterekî nezan û rewşenbîrekî tirsonek

Lîstika bi navê Sîgîntîlar (Penahende), jiyanê karkerekî û şoreşgêrekî ya li derveyî welatê wan tîne pêşberî mirov.

Proleter, bi armanca ku pera qezenc bike, malbata xwe li welatê hiştîye û çûye welatêkî biyan her wiha, li wir li yekî rast hatiye ku ew jî ji ber sedemên siyasî ji bo ku xwe xelas bike ji welatê reviyaye.

Li bajarê biyan, li xaniyekî di qatê binerd (serdep) de bi kirê rûdinin, her wiha karker li dijî xebata xwe tim di xaniyê binerd de ye û rewşenbîr jî tirsapolîs û dewletê nikare derkeve derveyî wî xaniyê ku ji bêhna lexeman, ji dengê avê û zimezim û tepepepa însanên jor, mirov debar nake. Mixabin, hêrsek gemarî di nav dilê wan de ye, hêrsa mal, jin pere û hêrsa xwe xelaskirinê ku ji birçî û tîbûna bimirin û kurmî jî bibin ne xema wan e; rihê wan ê neteweyî hepiskirî ye.

Di pêvajoya listikê de, şoreşgêrê revok hin bi hin bi ser kesayetiya xwe ve tê û bi hêviya "bi ser xwe ve hatinê" dijî û her tîna pirtûkan dixwîne û difikire ku wê çawa haya yê pro-

leter bi zanatiya çîna wî bixe. Karker dixebite, pera digihîne hev û rewşenbîr pirtûkên sosyalîzmê dixwîne.

Di pêvajoya van rojan de hin ramanên erênî di serê karker de çêdibin û ji poşmaniya kirinê xwe yê berê û nezanbûna xwe dike ku xwe daliqîne, lê difikire, azadbûn û xelasbûnê û welatê xwe difikire û ji vê qerarê vedigere. Belê "hişyarbûna proleter, bilindbûna şoreşger e."

Di dawiya vê listikê de proleter, ji nezani, safîti, azweriyê ji bo pereyan dûr dikeve û bi ser kesayetiya xwe ve tê.

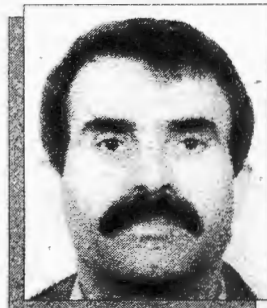
Her wiha rewşenbîr, risqê xwe yê talî diceribîne û tirs û revokbûnê ji ser xwe diavêje û dikeve qalibekî nû. Bi hêviya sosyalîzmê, hêviya welatêkî azad û jiyanê wekhev giyana xwe ya kevî hêps dike û ramanên xwe didin ser rîya serxwebûnê û azadbûna ji bin destên xelkê.

Ev listik jî aliyê 4 kesan ku ew xebatên xwe bi serê xwe dikin (ne girêdayî tu sazîyan e) roja 26'ê avrêlê li NÇM'ê hate listin û nêzî 90 kesî lê temaşê kir.

EVİN RONİ

ÇAVDÊRÎ

MİRHEM YİÇİT

Meş û xwepêşandana Duseldorfê û hin tiştên ku tîne bîra mirov

Roja 26'ê meha nîsanê kurdên li Ewropayê di xwepêşandaneke mezin de carekê din hatin ba hev û carekê din bi dengê bilind qîriyan. Ev xwepêşandan mîna salên buhurî ne li Kölnê, li Bonê yan jî li bajarêkî din, belê li Duseldorfê bû.

Navê Duseldorfê jî bo kurdan ne navekî nû ye, ne bi tenê bi vê xwepêşandanê dikeve nav bîr û hafiza kurdan. Mehkemeyên ewil li vir li dijî şoreşgêrên Partiya karkerên Kurdistanê hatin lidarxistin. Ev der bû merkez û semboleke neheqîya deshelatdar û rêberên alman li dijê gelê kurd û gişk mafên wî yê demokratîk, siyasî û kulturî.

Hilbijartina bajarê Duseldorfê jî aliyê organîzator û însiyatîvgirên meşê ve ne tesadûf, lihevraştatin yan jî qorfeleqiyek bû. Sazkirina meşê li vî bajarî, fikirlêkirî, biplan û şewir bû. Kurdan bi zanebûnê ev bajar neqandin. Almanan jî mîna ku bibêjin bi buhurin, me hûn gelekî eşandin de ka li cihê me pir pê li we kir û em ji zordarên dewleta tirk re bûn alîkar, em gawekê ber bi lihevhatinê biavêjin.

Bi giştî çî li Almanya be û çî jî li ser sînorên Almanya û welatên cîranên Almanya be meşvanên kurd bi tu astengiyên wekî yê demên derbasbûyî nehatin hemberî hev, bervajî meqam û polisên Almanya çî li bajarê Duseldorfê bin û çî jî di wextê hatinê de li ser rîya vî bajarî be 'nemtir' û alîkarxwaztir bûn, çu cîmexweşî û teşqe dermexistin. Heta serokê belediya bajarê û komserokê rêxistina polis di kamereyên televizyona MED-TV'yê de axivîn û pesnê rêkûpêkiya Komîteya Meşê û meşvanan dan. Ji ber ku televizyona MED'ê jî deqîqeya ewil heta bi ya dawî li qada meş û xwepêşandanê bû û giş teferûat, rewş û herka meşê bi wurdî weşand û Rojnameya Özgür Politikayê jî li ser nivîsî ne hewce ye ku em jî di vê meqalê de tiştên hatine gotin û bi ihtîmaleke mezin piraniya xwendevanan zanin dubare bikin.

Lê tiştê heye, rastiyeke çêdibe ku êdî çu kes û çu hêz hew kare û ne xwedî maf e ku kurdan bisekinîne. Dereceya xwenaskirinê û organîzebûyîna kurdan, awa û xurtiya hevdujirtina kurdan, xwedîderketina wan li xwe, nîrx û hêjayiyên neteweyî, îsra û eşqa wan ji bo azadiyê ku di xwepêşandanên mîna Duseldorfê û forumên din ên çûr bi çûr de wiha bi komên mezin û li ber çavên giş cîhanê bi laş û gewdê dibin, delîlên diyar in.

Tiştêkî din jî diyar û eşkere ye. Ew jî ev e ku kurd diroka nû, netewetiyek û şexsiyeteke nû ava dikin. Xwe ji nû ve û li ser bîngeheke ne wekî ya heta niha bi rê dixin. Zemanê kurdan bi rengêkî din tê û diçe û bi naverokê bikêrtir û bi kelkêrî tijî dibê. Rojêke diroka îro, meş û sala îro beramberî sed roj, sed meh, sed salên berê ne. Zeman bi tîr û tijeyî derbas dibê û muheqeq pey xwe rojêke bi xizmet ku me hinekî din dike yek û li serxwebûnê nêzîktir dike, dihele.

Kî çî dibêje bila bibêje, şert çendî dijwar bin bila bibin, dijmin û dagîrker çendî hov û har bin, çendî serhişk, tijî xezeb û xedarî bin bila bibin, kurd statûya îro heye hew qebûl dikin, qîma xwe pê nayînin û vê jî bi sed şiklî dibêjin, radigihînin.

Jiyanê bêteşe, bêxêr, bisernîzm û biserdiberdeyî mala xwe bar dike, xwe dide tenîştan û saet bi saet ji yeke nû re cihê xwe vala dike. Ew barê ji kirêtî, ji bêxîretî û ji bêsermîyê ku bi sedan sal in li nav milên me bû, tê avêtin. Her wiha ew dema mejiyê me genî û efnîkî û dewîbî bû, dilê me ne ji me re lê dida, em bi xwe re xayin bûn, çavên me ji bo dijmin didîtin û guhên me ji dijmin re miçbûn, çûn û êdî neyar jî zanin êdî de carekê din venagerin.

Berî bi çend salan di hejmareke Rojnameya Milliyetê de ku niha kîjan bû nayê bîra min, Yalçın Doğan wiha digot: "Me ji xwe re li erdê miletek dîtibû: Esker jî me re lazim dibû me deh hezar dianî, emele lazim dibûn me jî nav bîst hezar dîneqandin, xizmetkar lazim bûna me çend hezar bixwesta kesî nedigot na. Ev milletêdî ne ew milletê berê ye, jî dest me çû." Ev milletê ku Yalçın Doğan bi liberketina behis dike û jî dest me çû dibêje, kurd in, kurdên îro; kurdên xwepêşandana Duseldorfê, gerilayên li serê çîyan, xelkê di nav Newrozên Kurdistan, Stenbol û Mersînan in.

Hunermend Ferhat Tunç:

Ez bi stranên qetlîama Dêrsimê mezin bûm

Birêz Ferhat Tunç piştî pêvajoya 2' salan we kasetêke bi navê Kayıp (winda) derxist. Bi giştî we di kasetê de çih daye çî?

● Wekî ku ji nav jî tê fêmkirin kaset bi giştî li ser windahiyan hatiye amadekirin. Wekî tê zanîn piştî wî şerê hanê ku li Tirkiye û Kurdistanê dest pê kir, pirsgirêka şexsên winda jî ketê rojevê. Li piraniya cihanê di şerên de gelek hatine windakirin, lê di demên borî de, beriya 40-50 salî. Lê mixabin îro li Tirkiyeyê di sedsala 21'ê de hê jî meseleya windahiyan heye, 2 sal berê li İHD'ya Stenbolê em 5 kes civiyan, di nav me de Şanar Yurdatan jî hebû. Mebesta me ew bû ku em li ser vî mijarê rawestînin ka em dikarin çî bikin. Her çiqas li Kurdistanê mirov dihatin kuştin û windakirin jî, li metropolan bûyerên windakirinê hîn nû bûn. Em

gelekî li ser vî mijarê sekinîn û me di dawiyê de biryar stand ku em 5 kes her hefte roja şemiyê li ber Lîseyaya Galatasarayê çalakiyan rûniştinê pêk bînin. Yekemîn çalakiya rûniştinê me 5 kesan da destpêkirin. Ji wê rojê heta îro 2 sal derbas bûn. Çalakiyê ku bi 5 kesan dest pê kir û bi pêşengiya "dayikên şemiyê" dengê xurt veda û ev deng jî nav sinorê Tirkiyeyê derbasî qada navneteweyî bû. Ez mîna hunermendekî xwe jî vî pêvajoyê dîr nabînim. Beriya vî kasetê min bi navê "Kanî şusturun (Xwî-nê haş bikin)", ji wê rojê heta îro çî qewimîn me berhev kir û ev 15 roj in ku kaset "Kayıp" me derxistiye piyaseyê, lê em dêhna û bala xwe didinê ku eleqeyê mezin tê nîşandayîn.

Dema ku hûn li ser mijarekê stranê çêdikin gelo hûn di nav qonaxên çawa re derbas dibin û hûn çî ji xwe re wekî

bingeh dibînin?

● Karê me her çiqas jî derve rehet û hêsan were dîtin jî, bi rastî karê me gelekî zor û giran e. Ez berî her tiştî hunermend im.

Eger hunermend mirovekî demokrat û sosyalîst be, karê wî li Tirkiyeyê gelekî dijwar e. Ez ne bi tenê stran dibêjim an jî karê min ne bi tenê kaset çêkirin e. Eger hunermend tenê bi stran û kasetan bibe hunermend, hunermendiya wî divê were nîqaşkirin. Ez mirovekî li kuçe û kolanan im; ez mirovekî hevalê dostî, aştî û azadiyê me, di gelek çalakiyên demokratîk û pêşverû de ez hunermendekî xwedî însiyatîf im. Bi vî awayî barê me hîn bêhtir giran e.

Rûniştina li malê, çûna studyoyê û derxistina kasetan rihet e. Dijberiya bi tenê di nava kasetan de hêsan e, mîna gelek hunermend û nivîskarên rojnameyan. Lê belê li Tirkiyê tiştên erjeng diqewimin, şerekî dijwar tê meşandin, bi hezaran mirovên vî welaî di vî şerî de canê xwe dane. Di vî warî de peywirên li ser milê me zêde dibin, divê em li hemberî wan yekan reaksiyoneke baş nîşan bidin. Em vî yekê jî baş bikin.

Me biryar stand ku em 5 kes her hefte roja şemiyê li ber Lîseyaya Galatasarayê çalakiyan rûniştinê pêk bînin. Yekemîn çalakiya rûniştinê me 5 kesan da destpêkirin. Ji wê rojê heta îro 2 sal derbas bûn. Vê çalakiyê bi pêşengiya "dayikên şemiyê" dengê xurt veda û ev deng jî nav sinorê Tirkiyeyê derbasî qada navneteweyî bû.

Divê şoreşger şoreşgeriya xwe baş pêk bîne. Divê ajîtator ajîtasyona xwe baş bike, divê hunermend hunermendiya xwe rast û dirust bimeşîne.

Mîna hunermendekî kurd hûn di kasetê de çih didin 2-3 stranên kurdî, gelo hûn vî yekê bes dibînin an na?

● Belê! Bi rastî jî ez gelek leqayî vî pirsê tîm. Gelek caran pirsên bi vî awayî jî min tê pirsîn. Ez mirovekî kurd im, bi kurdîna xwe jî serblind im. Lê belê jî ber ku ez gelekî asimilê bûme ez bi kurdî baş nizanîm. Heger min baş bi kurdî bizanibûya wê tu şansê Şivan Perwer tunebûya! Baweriya min bi dengê min heye, bi taybetî ez stranên kurdî yên xembarî baş distirîm. Lê ev heye, heger tu zimanekî baş nizanîbî bipeyivî, bi wî zimanî stirîn jî gelekî zor e. Min çeriband, di kasetê min a borî de min stranek xwend, gelek kemasi-

yên bilêvîkirinê hebûn. Lê di vî kasetê nû de straneke kurdî ku Murat Batgî nivîsandiye heye, her çiqas em li ser vî strana kurdî sekinîbin jî dîsa bi dilê min çenebûye.

Zimanê kurdî jî berê ve hetanî îro jî qedexekirin û pêkûtiyan nesibê xwe bi awayekî giran standiye. Mirov dikare bibêje ku sedemeke şerê îro jî ev e, lê di gel hemû pêkûti û qedexeyan jî zimanê kurdî hetanî îro xwe parastiye, lê ji bo pêşketina zimanê kurdî ku xwe bi xwe idare bike divê bi zimanê kurdî bê axaftin, bê nivîsandin, di vî warî de bi taybetî divê rewşenbîr û hunermendên kurd bi awayekî hûrbînî li ser zimanê kurdî rawestînin. Ji ber ku ziman her tiştê gel e!

Divê rewşenbîr û hunermendên kurd jî bo pêşvebirina zimanê kurdî werin cem hev, nîqaşan bikin. Mesela ez bi xwe baş bi kurdî nikarim xwe îfade bikim, lê ez bi tirkî baş xwe îfade dikim. Eger bi tirkî ez bêhtir xwe îfade bikim û kul û keşerên gelê xwe îfade bikim, ev tiştê baş e.

Bi îngilîzî jî xwe îfadekirin baş e. Ji bo min, di zimanê muzîkê de kurdî ew

qas ne girîng e, lê di warê çand û dîrokê de û di warê xwe îfadekirinê de divê li ser kurdî baş were rawestînin.

Hûn di berhem û stranên xwe de çih didin çand û dîroka gelên cur bi cur. Sedema vî yekê çiyê?

● Îro ez li Tirkiyeyê dijîm. Îro li Tirkiyeyê kurd hene, laz hene, çerkez, ermenî, ereb û suryanî hene mozaîkeke mezin heye, cografyayeke berfireh heye. Ev yek li tu deverê ne wekî Tirkiyê û Kurdistanê ye. Eger li welatekî çand û gelên cur bi cur hebin, mirov nikare wan paşçav bike. Em mecbûr in ku rewşa wan bînin ziman. Lê komara tirkî jî damezirandina cumhuriyetê hetanî îro ew netewe ziman û çanda wan "tune" hesibandîye, her cure pêkûti li dijî wan meşandiye, ji bo jiyana wan çî pêwîst e xwestiye ji holê rake û rakiriye jî. Tiştên bi vî awayî dewletê jî dixin nav aloziyan. Lê ev jî rastiyeke jî ber

vê yekê divê em li dijî van sedeman derkevin. Hunermendî û rewşenbîriya gel ne hêsan e. Em mecbûrin ku biratîya gelan di stranên xwe de binîn ziman.

Muzîka we û muzîka Zülfü Livaneli bi "muzîka xweser" tê navkirin. Lê navê Livaneli û Kaya jî ji otorîteyên huner û muzîkê piştgiriyê dibînin, lê navê we di liste û raporên hêzên serdest de bi "tundrawî" derbas dibe, sedema vê yekê çi ye?

● Min berê jî gotibû û vêga jî dibêjim navê muzîka min ne "muzîka xweser" e. Ez bi tenê muzîkê çêdikim, ez jî "muzîka gel" hatime. Ez bi kilam û stranên qetliema Dersimê mezin bûm, dema min guhdarî li wan kiriye, ez giriyame. Hunermendekî ku bi vî awayî mezin bûye, helbet wê li gorî dilê gelê xwe bibêje.

Dibe ku muzîka min û wan hunermendên din wekî hev be, lê ez xwedî şexsiyeteke dijber im. Li dijî pest û kotekîyan ez tu car gavan bi paş ve navêjim. Ez xwe wekî Zülfü Livaneli û Ahmet Kaya nabînim. Ew tişteki dîke, ez tişteki din dîkim. Ahmet Kaya hevalê min e. Em gelek caran tîn cem hev, lê divê hunermendê muxalîf ne bi tenê di kaset û tv'yan de ango di quncikên rojnameyan de muxalefetê bike, divê muxalefet li nav gel, di milê gel de were kirin.

Eger gel tehdîyê bibîne, divê hunermend û rewşenbîr jî bibîne, dibe ku were kuştin jî ji ber ku îro li Tirkiyeyê bedela her tiştî heye. Li Tirkiyeyê û Kurdistanê hetanî îro gelek rojnamevan, karbidest, karker û rewşenbîr hatin qetilkirin ango li Tirkiyeyê aloziyeye mezin heye. Divê haya hunermend ji wan yekan hebe, mesela ez nikarim li mala xwe rûnim û stranên çêbikim, ji

Ez bi kilam û stranên qetliema Dersimê mezin bûm, dema min guhdarî li wan kiriye, ez giriyame. Hunermendekî ku bi vî awayî mezin bûye, helbet wê li gorî dilê gelê xwe bibêje. Dibe ku muzîka min û wan hunermendên din wekî hev be, lê ez xwedî şexsiyeteke dijber im. Li dijî pest û kotekîyan ez tu car gavan bi paş ve navêjim.

ber ku ez bi gel re me her gav ez dibin çavan de me, bi vî awayî her hal ez nasêkinim ku dewlet xelatê bide min ji bo min hezkirina dewletê hebe jî tune be jî ne girîng e. Ji bo min xelata herî mezin tewra dewletê li dijî min e.

Îro li Tirkiyeyê gelek hunermend dibêjin: "Ez hunermend im, lê ne siyaseta van im" li gorî we di navbera huner û siyaseta de têkiliyêke bi çi awayî heye?

● Ji hev cihêkirina huner û siyaseta ne mimkûn e. Ev zihniyet, zihniyeta dewletê ye. Dewlet bi xwe dibêje huner û siyaseta ji hev cuda ye. Lê belê ew bi xwe dixwaze ku huner di şopa siyaseta wan de bimeşe. Di vir de siyaseta heye, madem siyaseta ji hunerê cuda ye, çima dewlet dixwaze muzîk, listik, şano û her cure huner di şopa kemalîzmê de be. Mirov dikare bi awayekî zelaî bibêje ku siyaseta her tiştî heye. Ez dibêjim

huner û siyaseta mîna qeydên zîncîrê bi hev ve girêdahî ne.

Di demên dawî de ji cureyên muzîkê pop, caz û arabesk gelek derdikeve pêş, gelo hest û ramanên gel guherî an muzîka ku hûn dikin qels bûye?

● Îro dewlet politikayêke qirêj û taybet dimeşîne. Çiqas tişteki ku mirov ji civak û mirovahiye dîr dixê te xurtkirin, vê yekê jî bi saya medyaya rengîn û derewîn dîke. Asîmilasyoneke dijwar bi ajîstasyonan tê meşandin. Şerê ku li Kurdistanê dibe ji ber çavan dîr dixê çawa ku tu tişt nebûye. Îro di mala her kesî de televîzyon heye, radyo heye. Her roj dibêje 50 gerîla hatin kuştin 10 leşker şehîd ketin, çawa ku tişteki ji rêzê didin nîşan.

Her wiha gel jî bi vî awayî li bûyera mêze dîke an jî qezeyê trafikê çêdibin 60 kes dimirin rê û cade bi laşên miriyan tijî bûne, lê ne xema kesî ye. Ji ber ku gel xistine nava psikolojiyêke wiha. Civakeke bi vî rengî, civakeke erjeng e. Ev yek tev bi saya muzîkê tîn kirin, bi saya futbolê tîn kirin. Her xebata ku mirov ji bîr û bawerîyan, ji hezkirina mirovan dîr dixê dixwazin bixin mejiyên xelqê; dixwazin mirovên robot biafirînin. Tu kîjan kanala televîzyonê vediki tu dibîni ku 9-10 hunermendên pop-caz û arabeskê tîn de hene. Muzîka popê xulamîya sistema tirk dîke.

Lê em jî xurt in. Wê rojê li Edeneyê li hemberî 20 hezar kesî min konser da, li Mersinê min du konser li ser hev dan, kesê ku xwe nespere gel jiyana wî jî nameşe.

Birêz Tunç wekî tê zanîn di 15'ê gelawêja 1996'an de ji hêla sermandariya hêzên bejî yê artêşa tirk ve (KKK) li gel navê gelek sazî û rêxistinên navê

we jî wekî kesekî nêzî PKK'ê derbas dibû, hûn vê yekê çawa dinirxînin?

● Belê... Beriya vê raporê jî û piştî vê raporê jî gelek tehdît ji min re dihatin. Lê piştî derketina çeteya Susurlukê rûyê wan jî derketê holê, êdî wekî berê tehdît nayên. Lê ev nayê wê maneyê ku tehdîtîkar û qatîl ne li ser kar in. Îro kî li dijî şerê qirêj derkeve her tim dibe hedefa êrîşan; ez bawerim daxwaza aştiyê bi tenê li Tirkiyeyê sîc e.

Mesela ez dikarim bibêjim ku ji dil û can Şanar Yurdatapan aştiyê û biratî jî dixwaze, em gelek caran bi hev re xebitîn û dixebitîn, lê îro Şanar Yurdatapan di girtigehê de ye.

Li rastî komployekê hat, dibe ku ew bi kuştana jî, lê gava nikaribin yekî ji holê rakin, komployên bi vî awayî tînin serê wî. Cara dawî em dikarin bibêjin qewimîn û bûyerên bi vî rengî ji van raporên ne dîr in.

Tehdîten bi çi awayî li we dibin?

● Ez sê salan bi awayekî rêkûpêk hatim tehdîtîkirin, bi nameyan, bi telefonan hatim tehdîtîkirin. Belkî hûn dizanin di nûçeyêke radyoyê de hate gotin ku "Ferhat Tunç

hatiye kuştin" ez li Almanyayê bûm telefonê hat, min bawer nekir. Xebera kuştina min li her deverê digeriya. Ji Stenbolê çend radyo bi telefonê li min geryan, faks ji wan hatin.

tin. Êdî wê şevê bi radyoyan re li ser mirina min em rûniştin û me xeber da, me der heqê "mirin hestêke çawa ye" de xeber da. Ev bi xwe jî şerêki psikolojîk e, xeberek derdikeve li her derê belav dibe. Armanç xerakirina psikolojîya min û gel e. Lê piştî bûyera susurlukê tehdîtî qut bûn. Ev tîkiliyên gemarî ku mirovan ji holê radikin, bi inisiyatifî dewletê û sazîyan bixwe pêk tînin.

Gelo konserê we wekî berê hê jî qedexê ne li hin deveran.

● Belê îro li Tirkiyê û Kurdistanê li gelek metropolan ez konseran nadim. Piştî 3 salan hê bi zorê min konserê li İzmirê da. Normal e ku destûr nedin. Ji ber ku rapora wezaretê karê hundurîn jî der barê vê yekê de hatibû weşandin. Digotin divê rê li ber van sazî rêxistin û şexsan were girtin. Waliyên bajarên jî li gorî van talîmatan tevger dikin. Li gorî xwe kê bi talûke bibînin faalîyet û çalakîyên wî qedexê dikin. Îro li gelek bajarên Kurdistanê kasetên min bi awayekî keyfî û bêyî biryara dadgehê tîne destserkirin. Mesela konserên me qedexê dikin. Li ser vê yekê em dozê vedikin û dozê kar jî dikin, îcar walî radi-be qanunêke derdixîne pêş.

Cara dawî hûn der barê Azadiya Welat de dixwazin çi bibêjin.

● Belê her çiqas ez A. Welat naxwînim jî, ez wê takîp dikim û dicibînim. Lê jî îro û pê ve ezê hewl bidim xwe ku nivîsên kirmanckî (zazakî) bixwînim.

Kaset Ferhat Tunç ya nû
kişandin, gotinê Ferhat Tunç hatiye kuş-

MEMED DREWŞ
SALIHÊ KEVIRBIRÎ

Hinek wêne ji helbestên Melayê Cizîrî

Melayê Cizîrî, bi kurtî Şahê evîne û dildariyê ye di helbestên kurdî de. Ew şêxê helbestvanên klasîkî ye Şahsiwarê Şeyda ye ku evîna xwe bi hesteke tenik di penava malikên helbestan de diyar kiriye.

Dîrokavân ne li hev in û cuda ne li ser mêjûya bûyîn û mirina wî, wekî ku nivîskar cudane li ser şîrovekirina naveroke helbestên wî.

– Mebesta min jî vê babê nedi-yarkirina jiyana wî ye, hew bi kurtî şîrovekirina çend wêneyan jî malikên helbestên wî ye.

Wanekirin:

Îro ji derba xwencerê Lazim bi eşanî mela
Tîşbihî zulfa dilberê Zanim perîşanî mela.

Daxwaza Mele ji van her du malikan diyarkirina eş û jana ku cigera wî sotiye û ev wêneya herî bilind e ji ber ku perîşaniya Melê durist xuya dike. Çawa ku biskên dilberê li ser rûyê wê şerpeze bûne, wiha jî her hevduyek ji biskên wê Mele perîşan dike.

Şubhetî çengê dinalim hîj ji dest daxa qedim
Herwekî meş disojim dost nizam ageh heye

Mele dide xuyakirin ku Dilberê ji berê ve tîrên evîne li dilê wî dane û ew wekî pêtê tê sotandin. Lê nizane ku hay jê heye an na.

Mele di vê malikê de dinale weke çengê û nalîna Mele bi zîzbûna çengê

awazeke wekî hev didin.

Min di baxê gulfiroşan di êceb rismek xerîb
Xarî teban gul di destin gulperestan xare bes

Di vê malikê de mele dest bi babeteke nû dike ew jî biyaniya cuda kirina bextan e.

Wêneyê herî çak ew e ku mele xuya dike xwedî sinciyên baş istirî û xare di destan de, lê xwedî sinciyên ne baş gul di destan e.

Gelo dîsa bibînim ez çiraya westlatê hilbit
Bisojin şubhî perwanê di ber wê nûr û şewqê da.

Mele di vê malikê de hêvîdar e ku careke din yara xwe bibîne û agirê evîne jî nû ve hilbibe di navbera wan de ta wekî perwan bişewite li hemberî ronahî û rewşena rûyê dilberê.

Guh de zîkiri hal û çoşa badeyê wê bi bilbil ra dixweşt bilbile.

Mele di vê malikê de wêneyekî nû dide xuyakirin, ew xwiş xwiş û çoşandina badê di kûz de, bi figana bilbil re.

Mîna keke herî bilind e ku çoşandina badê bi figana bilbil re dengêkî nemaz dide.

Sehergeh êndlibe mestin ji bihna werd û bişkojan
Şubhetî tûtak û kuynan dinalin em di firqê da.

Mele di vê malikê de demeke çak hilbijartê “seher” nivê şevê, ew dema ku canê mirov û xwerist dibine yek.

Û her wiha dibêjê: Di nivê şevê de bilbil serxweş in ji bihna gul û çiçekan, li hemberî vî wêneyî wêneyekî din dide xuyakirin; çawa ku tûtak û kuyîn dinalin wiha jî mele û dilbera xwe dinalin ji dûrketinê û cudahiyê

Ger ne teşbihî du birhîn tebitin Me di idan bi hilalê çi xerd.
Ne ku şermende ji riwê te biwa Afitabê bi zewalê çi xerd.

Di malika pêşîn de mele dide xuyakirin ku ew dimîne bendewarê cejnê (iydê) ne ji bo (êydê) lê ji ber ku heyva êydê wek kivanê her du birhîn dilbera wî ne.

Û di malika diwem de dîsa mîna keke herî bilind heye ewe ku roj ji şerma rûyê dilbera melê siphî diçe ava, gelo dilbera wî çendî şepal û şox e ku ji ber ronahî û rewşena wê roj diçe ava.

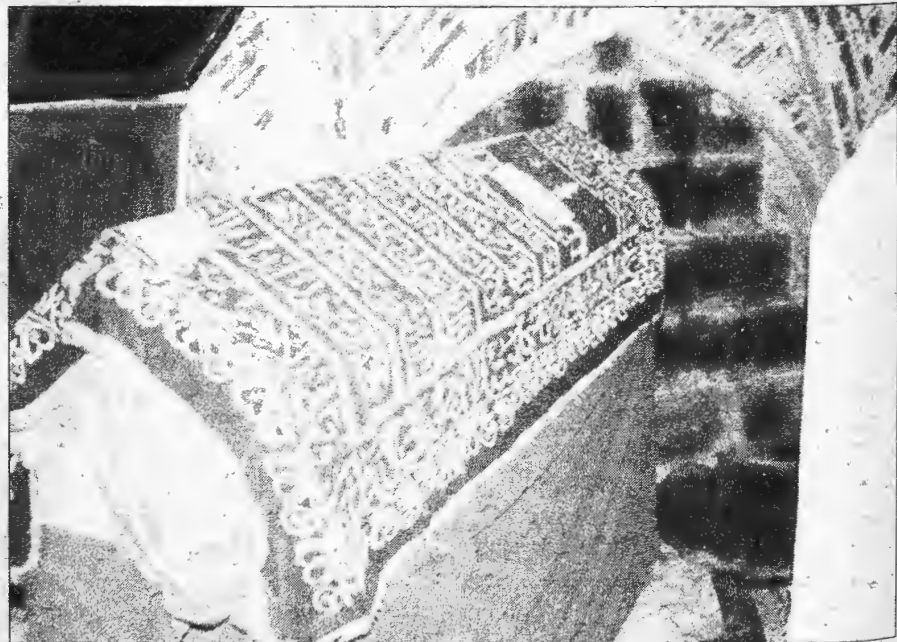
Di dawiyê de min divê bidim

zanîn ku ne bi gotarekê û ne bi pirtûkekê mirov dikare mafê wênekirina helbestên melê bide, ji ber ku helbestên wî wekî deryayeke bê perav in.

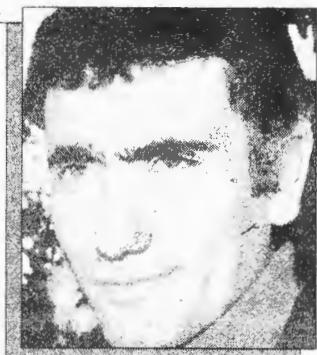
Û malikên min, niha şîrove kirine wekî gulekê ji gulistana Mele ne û tu cara gulekê şûna gulistanê negirtiye, mebesta min hew. Mele bi xortan bina-sînim, ta vegerin helbestên wî yên şîrîn bixwinin.

BÊZAR KOBANÎ

Dîmenên ji tirbeya Melayê Cizîrî ku li Cizîrê ye

Li navendên çandê çalakiyên vê hefteyê

Li Navenda Çanda Mezopotamya ya Stenbolê

● **4.05.97 Yekşem:** Ji Beksavê Mehmet Özer, şîr û nîşandana DîA'yê, saet:14.30

Konsera Ozan Hogir, saet:18.00

● **7.05.97 Çarşem:** Sohbata li ser " Di sala 2000 kêm 3 de Kûba", ji Zanîngeha Azad Murat Akıncılar, saet:18.00

● **9.05.97 Fr:** Filmê 'Baba', Yılmaz Güney, saet:18.00

● **10.05.97 Şemf:** Konsera Koma Amed, saet:14.30

Konsera Beyhan Aksoy, saet:18.00

Li NCM'ya Izmirê

● **4.05.97 Yekşem:** Bi dengbêjan re şevbihêrk; Ozan Cezmî, Amdulselam, Süleyman, H.Mehmet, saet:18.00

● **10.05.97 Şemf:** Roja aşûreyê (wê aşûre bê belavkirin), saet:14.00
Konsera Ozan Ali Taş, saet:18.00

Li BEKSAVê

● **6.05.97 Şemf:** Biranîn: 'Ji 1886'an heta 1996' em şehîdên 1'ê Gulanê bi birînin, saet:19.00

Dram: Tyatro Imge,

Konsera Yenîgün Müzik TopluluğuŞîr: Mehmet Özer/Suna Aras

● **10.05.97 Şemf:** Konsera Koma Amed, saet:19.00

AWIR

Divê Heskîf bê

jiyandin

Dewlet ji bo berjewendiyên çand û dîroka gelan ji bo ku 50 sal ji Bendava İlisuyê fêdê bigire, bajarekî mîna Heskîfê, ku muzexaneyêke servekirî ye binav dîke û ji holê radike. Her wiha ne tenê li herêmê li metropolan jî qetlîama dîrokê heye.

Roja 28'ê avrêlê li Komeleya Mafên Mirovan Şaxa Stenbolê ji hêla "Komîsyona Mafên Çandî" ve çalakiya pêşendeya (pêşandan) DîA'yê bi navê "Hasankeyf Yaşatılmalı (Divê Heskîf bê jiyandin)" hate lidarxistin.

Di çalakiyê de 87 wêneyên ku ji hêla çend wênekêşan ve di sala 1993'yan de li Heskîfê û derdora wê hatibûn kişandin, bi tevî keşerên mêvanan hate temaşekirin.

Di wêneyan de gelek dîmenên cur bi cur û bermahiyên xwezayî ku wê di bin ava Bendava İlisuyê de bimîne tevî zarokên çavşîn û porzer jinên li beravê û kal û pîr ên di şkeftan de bala mirov di kişand ser xwe.

Wêneyên pêşendeyê ji hêla çend wênekêşan bi navê Gültekin Tetik, Nur Uslu, Şadiye Çetintaş, Yıldız Üçok, Sevil Üzrek û Işıl Yıldırım ve hatibûn kişandin.

Li ser navê hevalên xwe, Gültekin Tetik pêvajoya çûyîna heyetê li herêmê wiha tîne ziman: "Em di sala 1993'an de çûn herêmê, wê demê agirbest xera bûbû û PKK'ê 33 leşkerên tirk li Bingölê kuştibûn, ji ber vê sedemê em li

çend deveran jî hêla hêzên leşkerî ve hatibûn sekinandin, digotin hûn çima hatine, hunê herin ku derê?" Lê ji bo vê xebatê gelê Heskîfê Bendava İlisuyê û tewra gel û dewletê li dijî tunekirina çanda kevin jî wiha dibêje: "Ne bi tenê li herêmê, li metropolên Tirkiyeyê jî dewlet ji bo berjewendiyên demeke kurt be jî, ji bo başiya gel, çand û dîroka gel biryarên erênî nastîne.

Ji bo ku 50 sal ji Bendava İlisuyê sûd û fêdê bigire, bajarekî mîna Heskîfê ku mîna muzexaneyêke servekirî ye ji holê radike." Li gorî gotina Tetik, dewletê gelek soz dane gel ku wan di xanî û avahiyên modern de bi cih bikin, lê heta îro tu sozê xwê neanîne cih. Dîsa Gültekin Tetik dide zanîn ku gel li dijî jiholêrakirina Heskîfê reaksiyoneke tûj nîşan dide, lê tu tişt ji destê wan jî nayê.

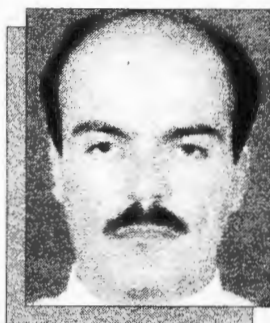
Her wiha Tetik diyar dîke ku bi tenê li Heskîfê 5000 şkeftên ku gelek malbat tê de dijîn jî, wê ji vê nebaşiyê ne-sîbê xwe bistînin.

Di dawîya pêşendeyê de ji bo Heskîfê kampanyayêke îmzeyan jî hate destpêkirin.

SALİH TAŞKESEN

TÎŞK

BEKİR BAHOZ

Mangirtinî gîrawanî siyasî

Le em kotayî şedey bîsteme da, gelî kurd û turk le Tirkiya û le bakûrî Kurdistan, jiyânî pîr le şeref û azad be nîrxî giran dekirin. Hendê cêga heye narezayî komelayetî û neteweyî be zînduyî tê da denêjrêr, ew cêgaye, nawî zîndan e. Salanêkî dûr û dirêj e kurd be wişey zîndan aşnaye. Zor in ew kesaney be tûnê teng û tarîkekanî zîndan da biran û îdî rojî rûnakiyan nedîtewe. Zor in ewaney heta diwa henase bergiriyan kird û tenant be dirkandinî yek wişey, napakiyan neniwand. Zor in ewaney be sûtanî leşî xoyan, tarîke şewekanî zîndanekaniyan rûnak kirdewe. Le her welatêk û le her cêgeyak ke le pênanî azadî û serbexoyî da têkoşan hebêt, lew cêgaye, zîndanîş bunyad denrên.

Ewey min demawê lera da basî bikem, zîndanekani bakûrê Kurdistan û be taybetîş zîndanî şarî Amed e, çûnke bê nawhênanî Zîndanî Amed, mirov natwanêt wêneyekî rûn le barey zîndanekani bakûrî Kurdistanewe bidat be desewe. Zîndanî şarî Amed, qelay xoragirî û qaremanî lawekanî gelî kurd e, ew lawaney le pênanî komelgayekî yeksan û azad da giyan î xoyan debexşin. Zîndanî Amed, dubustanî pêgeyandinî kesani şoreşger û mafperwer e.

Diway kudetay serbazî salî 1980, Zîndanî Amed bû be nîşane bo encamdanî kar û reftarî dûr le hemû core rewîştêkî berzî mirovayetî. Diwa be diway ew kude-ta negrîse, deyan hezar mirovî kurd, be biyabanûy beşdarî kirdin le têkaşanî rizgarî netewayetî Kurdistan da, xirane Zîndanî Amed ewe. Ew gîrawane rû be rûy dirindanetrîn şewey azar û eşkence debûnewe û êştas her ew rewşê berdeyam e, ewe bû salî par, 10 gîrawî siyasî ser be Partî Kirêkarani Kurdistan lew zîndane, kujran.

Amanc le hemû ew eşkence û azare, şikandinî wirey berzî gîrawan û kuştinî xwastî azadî bû le naxyan da. Belam girawanî siyasî kurd hergîz seryan şor nekird û hemew diwaş ser şor naken bo ew zûlîm û zorey dij be ewan piyade dekrê.

Helbet gewretirîn çek le destî mirovî gîraw û zîndanî kiraw da, mangirtin e le xwardin. Gîrawanî zîndanekani bakûrî Kurdistan û Tirkiya, par penayan bo ew çeke bird û le encamî mangirtinêkî kirawe da, jimareyekî zoryan geştişin be karwanî şehîdan.

Katî êştas, gîrawan le çend zîndanêk destyan dawate mangirtin, ewan herîse dupatî dekenewe ke amade ne le pênanî be dest hênanî mafekanyan da, giyanî xoyan bext bikin.

Ewan dawa deken gûşarî sextî ser gîrawan la bibrêt û wekû dîlî şer hels û kewtiyar. legel bikrê, be kirdewêş selmandiyan ke ewan bakîyan le mirdin niye. Gîrawanî siyasî le pênanî ew erke pîroze da şiwênekanyan bikrê be baxçey gûl gûlîzar

Piling

Rojê, qama xwe bilind kir û tîrêjên xwe bi germayî, berdan nav deşt û çiyayên Kurdistanê. Li xwîsiya pelên nefel û tolikê, ronahî şikest û wekî libên cewher li ser rûyê wê geyayê, rengin çirisan din.

Ev ne roja yekemîn bû ku rojê digirt ser deşt û çiyayên Kurdistanê û bêhn bi sosin û beybûnên wê dixist.

Adarê û rojê, bi hevûdin re dest bi xeml û şenga wê kiribûn û roj bi roj berfê xwe ji ser geliyên çiya, ji ber dida alî û tîrêjên wê li ser zinara kim dibûn. Wilo jî, şinahiyê xwe di dewsa wê de pehn û fireh dikir û bi taybetî li ser çiyayê Agirî.

Germa rojê, libelib ji milavên qeşayê yên bi tayêjka heval Azad ve, dianîn xwar û libên jê, birondî dirijyan ber kulîlkên nîsanê, yên nûşin.

- Çaxê bêriyê ye!..

Heval Azad, di bin tayêjka xwe de, piştî ku xwe vemitand, bi dengê xunafî ji heval Firat re, wilo got:

Heval Firat, di cihê xwe de rûnişt û tayêjka xwe, li newqa xwe da hev, ji bo di germê de bimîne û li heval Azad ma guhdar kêlika ku careke dî got:

- Kefa ser rûyê şîrê xav, em li hêviya wê bê aram diman!.

Heval Firat, li heval Azad vegevand û got:

- Û binê beroşê, ji şîrê kizirî.

- Wekî mitirbên ku, deriyê şikeftê li wan hatibû girtin, li me hatiye!..

Heval Azad bi kenekî sivik ve, ev babeta han got.

Heval Firat, dengê heval Azad wilo kir, xwe ji nav tayêjka xwe avêt û ji kel rabû ser piya û bihêrs got:

- Na heval Azad, ew hunermendên kurd bûn, deriyê şikeftê li ber wan hatibû girtin û bêdelîl bûn. Lê, te wekî ayleyêkî (eyloyekî) baz, li ser çiyayê Agirî berbandî agirê Newrozê, xef vedaya. Heval Azad, bi şermeyê ji nav tayêjka xwe rabû û bi danheva êzingê agirê çayê, xwe jê dûr xist. Agir kir û çaydan çayê danî ser û bi hevalên xwe re, bi paqijkirina çekên xwe û axeftina li ser êrişê, roja xwe qedand.

Heyvê di vê şevê de, di nav pelên

Ewran re ronî da û pê re jî pirûzkên agir hin bi hin, li ser çiyayên Kurdistanê bi banî de pijiqîn û remiya wê li ezmana geş û bilind bû û gelê kurd pê re cejna Newrozê pîroz dikir.

Lê, hevalên ARGK'ê, yên bi heval Azad û Firat re, xwestin ku cejna xwe bi rengekî din pîroz bikin. Lewma jî, li ber alayêya tirk dav vedabûn.

Heval Firat, bi du hevalên din re, li ser cihekî bilind, qermê xwe li hemberî alayiyê berdan erdê, da ku piştî heval Azad û koma pê re, di êrişê û paş ve kişandinê de, bigirin û wan biparêzin.

Şev, qar bû û kêlî bi kêlî, çû bi ser roja Newrozê de, hîn rojê hewl dida xwe, da bê ava, pêre pêre heval azad bi koma xwe re cihan li dijminan dizût (disot) û ew di nav remiyê kirin, dengê berê tîfinga di nav wan de di lîland û bi zirtên mêra re, tevî hewar heware dijmin dibû.

Ronahiya ber roj hilat, ser rûyê erdê digirt û heval Azad hîn, canê dawî ji dijmin dixwest. Lê, divê kêlekê de, tanka leşkerên tirk hat der û berê xwe da bi ser koma heval Azad û bêhin li wan teng kirin!.

Mêranî, di nav kurdan de, bi danê hatiye nas kirin, çî bi can û çî bi mewdan. Lê, dînemêr jî ewên ku, ne tixûb û ne ban, ji dana wan re heyê?

Heval Firat, dît bi çawa koma heval Azad, kete tengasiyê, pir pê ne dibêjinê. Lewre jî, wekî piling, xwe berda pêşiya tanqê û bi çekê xwe yê sivek, şerê wê kir, tanqê berê xwe guhert û bi ser heval Firat de çû û wekî ku, wî dixwest.

Heval Firat, nehîşt ku tanq xwe ser rast bike, ji ber ku bi lez xwe avêt ser û her du bombên di destê xwe de, pê de peqand!..

Xwîna heval Firat, bi qetê tanqê re bijiqî û li ser rûyê erdê bela bû, bi dilopên xunafa hûr re, ser rûyê erdê şil dikir û xwe berdida ber rayên (rehên) kulîlkên nîsanê û bi rengê sor nû şin dihatên. Li Kurdistanê bela dibûn û her xaniyek pê dihat xemilandin. Lewre jî, Newroz li Kurdistanê bi kulîlkên sor, tê pîroz kirin û heya wekî îro.

ABBAS-M-ABBAS

Daweta Bûk û Zava

Ev bêrita ku li jêr, dema bûkê radikin dibin mala zavê tê gotin.

Hey gul, hey gul, hey gulê
Govenda bûk û zava
Dem dema gul bişkiftin
Govenda bûk û zava
Pêjanokan hilmîştin
Govenda bûk û zava
Gulzeryan diyarî hiştin
Govenda bûk û zava
Reşkezi di ranê stûr de
Govenda bûk û zava
Sahiye di mala mîr de

Govenda bûk û zava
Hey gul, hey gul, hey gulê
Ew gula geliyê şaxê
Reşkezi ket kemaxê
Govenda bûk û zava
Şahiye li mala axê
Govenda bûk û zava
Hey gulê tu oldaş î (emîn î)
Govenda bûk û zava
Poşiyokê bike şaşî
Govenda bûk û zava
Bêbextê ji dewrê paşî
Govenda bûk û zava
Hey gul, hey gul, hey gulê

Hey gul tu esmer î
Poşiyokê bike serî
Govenda bûk û zava
Bêbextê ji dewra berê
Govenda bûk û zava
Hey gul, hey gul, hey gulê
Esmerê nazê gulê
Govenda şil û mil e
Govenda bûk û zava
Çavê reş tijî kil e
Govenda bûk û zava

Berhevkar:
RÊBER RONÎ/ QILABAN

Di wêneyên gerokên rojavayî de kurd

Ji hêla Mezopotamîen Verlags ku cihê wê li Kölnê ye, berhevokeke bi zimanê tirkî, bi navê "Batılı Gezginlerin Seyahatnamelerinde Kürtler (Di seyahatnameyên gerokên rojavayî de kurd)" hatiye weşandin. Di pirtûka ku ji hêla nivîskarê tirk İlhami Yazgan ve hatiye amadekirin de li gel nexşeya Kurdistanê, plan û nexşeya Musulê, plana bajarê Ruhayê û plana derdora Amedê ku di sedsala 18'an de hatine çekirin ji heye. Di pirtûkê de digel hev 121 wêneyên çekirî û fotograf cih digirin.

Di destpêka çapa yekemîn a pirtûkê de wiha hatiye nivîsîn "Ji bo bîranîna ew kesên ku ji bo azadiya neteweya kurd bûne pakrewan"

Naveroka pirtûkê ji hêla wêneyan ve zehf dewlemend e. Ji wêneyên kurdên zaza bigirin, hetanî

kurdên Celalî, kurdên misilman û xristîyanên Amedî, kurdên Hezroyê û papazê Dêra Axtêrmanê, konê kurdan, zozan û çandiniya kurdan, şekl û şemalên kurdan, jinên kurd, jinên li ser kaniyê, jinên asûrî, ermenî û tirkmen, guhar, gustil, bazin, gerdaniyên jinan, beg û milîsê kurd, meşka kurdan, jinên axayên kurd, daweta suryaniyan, eşîra celalî, çiyayê Araratê, nêçîrvaniya kurdan, mîr û begên kurd, leşkerên Seleheddînê Eyyubî, Qazî Mihemed, Parlemanî Qazî Mihemed tevî wezîrên xwe, çekên ku kurdan bi kar anîne, ji rojhilatê Kurdistanê siwariyên kurd û ji başûrê Kurdistanê wêneyên pêşmergeyan ku piraniya wan di sedsala 17 û 18'an de ji hêla gerok û kurdologan ve hatine kişandin, mirov ji bo demekê be ji dixwe nav nostaljiyêke kûr û dûr. Her wiha di pirtûkê de Pira Malabadê, Qesra İsheq Paşa, ji qompleksa İsheq Paşa mîmariya mizgeftê, di nava rûpelên pirtûkê de tên dîtîn. Disa di heman pirtûkê de gerokê danîmarkî Çarlisten Nîebuhr bi cil û bergên kurdî, gerokê Macar (li nav Osmanîyan bi navê Reşît Efendî dihate naskirin). Herman Armînius Vambery, Mêrdîna kevnare, bermayiyên li Mêrdînê, ji objektîfa rojhilatnaşê alman Hofmaister "li Nîsêbînê kurdên li qehwexaneyê", sûr û bedenên Amedê, çem û pira Dicleyê, paytexta Asuriyan Nînova, Bedlîs û Kela Bedlîsê, Sîpanê Xelatê, li Xelatê Kumbeta Emîr Bayindir, gelek mizgeft û dêr, Kela Xoşapê, Wan, li Ruhayê Gola Masiya, derwêşên Ruhayê, li Ruhayê qereçiyên Qurbatî, Herran, li Ruhayê Dêra Sor ji bala mirov dikeşînin ser xwe.

Pirtûkê ji bilî wêne, nexşe û krokiyan ji hêla çend nivîsan ve ji şayanî xwendinê ye. Çend ji wan ev in: "Di tîbîniyên mîsyonerê frensî de kurd", "Efsaneya Kara Fatma", "Begê kurd ê nêçîrvan", "Şalwar û xencera begê kurd", "Manguran: Eşîra ku nehatiye asîmîlekirin", "belgeyek", "Bedlîs", "Kela Begên Kurd: Xoşap" û "agir dibe gul û av".

Pirtûk 280 rûpel e û bi temamî ji wêneyên reş û spî pêk hatiye.

Navnîşana Xwestinê
Verlag und Vertrieb GmbH
Stolberger Str. 200/50933
KÖLN / ALMANYA

SERWİSA ÇANDÊ

Pêkhatina nasnameya kurdî

Pirtûka lêkolîner-nivîskar Dr. Nacî Kutlay, di nava weşanên Belgeyê de, bi navê "Kürt Kimliğinin Oluşma Süreci (Pêvajoya pêkhatina Nasnameya Kurdî)" derket. Min ev berhema Nacî Kutlay, di bêhnê de xwend. Wisa dibêjim, lewre pirtûk bi naveroka xwe, dîroka nasnameya kurdî ya 200 salên dawî bi zimanekî herikbar şirove dike. Yê ve vejêrê bixwîne, tenê dîroka nasnameya kurdî nabîne, ligel ve ji dîroka çapemeniya kurd, pêvajoya bûyîna ramyariya kurd ji cihê xwe digire di nava rûpelên pirtûkê de. Li gorî Dr. Kutlay kok û esasê nasnameya kurdî wêjeya kurdî ya devkî ye û jixwe ev ji zimanê kurdî ye.

Ji hêla din ve nivîskar Kutlay, bûyerên van 200 salên dawî bi awayekî balkêş radixe holê û tîkiliyên bûyerên ramyarî bi rewşa Tirkîyeyê ya aborî ve girê dide. Lê, bi nerîna min ev tîkîlî hinekî qels hatiye nîşankirin. Li ser ve şiroveyê, çavkanî ji tîr nehatine rêdan ji aliyê nivîskar ve. Dibe ku niqte ji aliyê nivîskar ve pir girîng nehatibe dîtîn, ji ber ku mijarê lêkolînê siyasî ye.

Pir balkêş e pirtûkê ji gelek alî ve. Niqteyêke girîng a din ji di pirtûkê de mirov fên û fûtên Mistoyê Kor û xapînokên İsmetê Kerên ku anîne serhe gelê kurd xweş dibîne. Dr. Kutlay, ji ve hêlê ve ji, trajîya dîroka gelê kurd tîne pêş çavan.

Tevî hemû tiştan, ez dikarim bibêjim bêpesin ev pirtûk berhemeke hêja ye ji alî naveroka xwe ve û bi kedeke mezin amade bûye. Ji bo ku mijar ronî bibe, li gelek çavkaniyan hatiye nihêrtin. Birêz Kutlay, peywireke pîroz ji aniyê cih û mafê telifê û diravê (pêze) ji firotina wê were, daye Komela Mafên Mirovan.

FEREC ÇOBANOĞLU

KÜRTLER

Derleyen ve Yayın Hazırlayan: İlhami Yazgan

Di navbera Şerefxan û Ehmedê Xanî de

JAN DOST

Şerefxanê Bedlîsî û Ehmedê Xaniyê Bazidî du berhemên hêja û binîrx li pey xwe hiştin. Bi rastî dema mirov her du berhemên dixwîne û dide ber hev, dibêje qey ava yek kaniyê ne û siya yek darê ne. Her du zanayên mezin xwedî yek proje bûn û dixwestin karekî baş û xizmeteke ku ji bîr nabe ji bo mîletê xwe bikin û bi rastî jî kirin.

Yekî ji her duyan (Şerefxanê Bedlîsî) pirtûka Şerefname nivîsand. Dîroka mîletê kurd, mîrên kurd û jiyana wan, mîrîşînan li Kurdistanê, sazûna wan tevde xistin nava

ve pirtûka hêja. Wî zanîbû ku mîletê kurd hewceyî pirtûkeke ji vî rengî ne û valahiyek heye divê wêre dagirtin. Ew di rûpela 3'yan de dibêje: "Hate bala min ku ez pirtûkeke cuda di vî warî de binivîsim, ku berê tu keşî bîr nebiriye ser (...) û ez nav lê bikim "Şerefname" da ku nav û dengê malbatên kurdî (yên xwedî teşîreke germ di jiyana Kurdistanê ya gelemperî de) di piştî perdeyên veşartî de nemîne.

Tiştê ku bala mirov dikeşîne, bêhtir ew e ku her du nivîskarên me yê mezin; yekemîn nivîskar bûn di dîroka nivîsa kurdî de ku her yekî riyek ji babetekî re vekir, em dikarin bibêjin Şerefxan bavê tarîxa kurdî ye û Xanî bavê destana kurdî ye.

Tiştê hîn bêhtir bala mirov dikeşîne ew e ku nivîsandina herduyan nêzikî hev e û bi yek terz û şeweyî pêşgotin ji pirtûka xwe re danîne. Heta em dikarin bibêjin gelek malikên Mem û Zînê wekî çend hevokên Şerefnameyê hatine û di hundirê ve gotarê

de emê mînanan bînin û wan bidin ber hev, da ku em bigihîjin rastiya ku Şerefxan û Xanî xwedî yek projeyê ramanî bûn, di tarîxa kurdî de wekhevîya ramanên van her du nivîskarên me yê mezin, me digihîne ve encamê ku Şerefxan bîngê ji fikra neteweyî re danî û Xanî hat li ser ava kir û ew fikir zelaltir kir, di demekê de ku hin mîlet û neteweyên împatoriya osmanî di xewa şerîna de bûn û eger em bêhtir nêzikî rastiye bibin, emê bibêjin di xewa tehl de bûn.

Lê cudayî ya di navbera her du nivîskarên de ew bû ku Seydayê Xanî Mem û Zîn xwe bi zimanê kurdî nivîsand û doza hişyariyê li mîletê xwe kir û sefawî û osmanî wekî dijminên kurdan bi nav kirin, di dawiyê de em dibêjin! Mirov dikare bêhtir li ser fikr û ramanên van herduyan lêkolînan çêbike û bi vî awayî sala Şerefxan dibe fersendeke hêja ji bo danasîneke mezintir ji fikra neteweyî re ya ku berî çend salî di nav kurdan de derket.

Hecî Fahd, (hecî) 5x5 an jî bi kurtasî hehceci

Li ser çûna hecê gelek, metelok û pêkenok di nav gêt de hene. Ew awayê mîzaha gelêri xweş didin diyarkirin.

Bo nimûne li Kolikê zilamek hebû jê re digotin: "Hecî Entep", lewre wî amadehiya xwe kiribû ku here hecê, li Dilûkê problemek derketibû pêşberî wî û ew jî sinor veğerandibûn, gel jî ew nav lê kiribû.

Dîsa demekê ji bo ku heywanên qurbanê li Mekeyê serjê bikin û nehêlin ku goşt û eyarê qurbanan li tunê (beredayî) here, komek mirov bi yewmiye biribûn Mekeyê, ew di wê navê de bûn hecî ji, lê di nav gel de ji wan re "Hecî post" dihate gotin.

Heke mirov li gorî vî mantiqî bifiki-rî, Serokwezîrê Tirkîyeyê Necmettin Erbakan û malbata wî, ji ber ku ji kîsê Qral Fahd bûn "hecî" navê wan jî dibe "Hecî Fahd".

Aliyekî din ê vê meseleyê heye, tê gotin ku Erbakan 25 caran çûye hecê. Wekî tê zanîn kesê ku biçe hecê, dibe hecî, heke mirov li gorî edetan here divê mirov bibêje: Hecî hecî hecî hecî hecî hecî hecî hecî hecî hecî hecî hecî hecî hecî hecî hecî hecî hecî Fahd Necmettin Erbakan. Mirov bi kurtî kare bibêje (Hecî

5X5 Necmettin Erbakan.

Lê eger hûn bibêjin kekê min, em ji ku zanin van formulên ecêb bixwînin. Hûn dikarin bi kurtasî bibêjin: Hehecî Necmettin Erbakan. Lewre hehecî jî her sal dema zivistan tê berê xwe didin Erebestanê û li gorî baweriya gel dibin hecî. Jixwe navê wan jî ji vir tê. (Bila mamoste Zana Farqînî ji me bibore, ji ber ku me ji bêgaviya rewşa wî bêbavî, dest avêt warê pîsporiya wî û tevî ku ne warê me ye jî, me ew peyv

dahûrand.)

Ger em ne xelet bin navekî din ê wî tilûrî "dûvmeqese." Em bawer dikin ku ji wî alî ve jî rewşa Erbakan dişibe rewşa wî, lewre dema ew li hecê bû, generalekî tirk devê xwe avêt; dûvê wî û ew wekî devê meqesê (bi awayê ku kurdên Binxetê dibêjin çawbirê) kir du seq. Ji ber vê sedemê heke yek bibêje Dûvmeqes Necmettin Erbakan jî dibe.

Em bawer in, me gotina xwe gelekî dirêj kir, lewre wekî her car pêwîst e

ku em hebbestekê birijînin ser kazizê.

Strana hehecîkan
Hehecîk ref bi ref in
Bi zirne û bi def in
General li wan bi gef in
Werin diyarê heciyan
Hehecîk dûvmeqes in
Kî nizane çî kes in
Bi çengî, reqas in
Binêrin li dojehiyan
Hehecîk bi balafir in
Bi derew û bi vir in
Bi bilîta bihuştê
Reyên gelî dikirin
Guh bidin guregurê
Dapîr, bapîr, nêvî, kur
Keç û zava, das û tir
Xwîna gel dikin fîrîfîr
Werin benda xwîmîjan
Hehecîk li qesra keyan
Sûc xuya ayan beyan
Notirvanê pergala seyan
Bawer nekin ji tûretûrê
Tûretûra ku tê bihistin
Zûrezûra guran e
Mazezer, û hehecîk
Ew xweş xwişk û biran e
Yekîtiya wan kesan
Tim li dijî şêran e.

QELÊMŞOR HEÇNAS

BIXELAT...

XAÇEPIRSA BIXELAT (66)

XAÇEPIRSA

Çîmênîk	T	Ç	R	A	E	T	Ç				
Şîmênîk	M	U	R	A	T	B	Ö	Z	L	A	K
Navê	R	Û	K	Ç	R	Î	N	O			
Navê	K	I	N	N	A	M	Z	Û	E	T	
Navê	K	E	N	S	E	Û	D				
Navê	R	E	E	M	O	K	Ê	Ş	E		
Navê	K	A	R	Î	S	E					
Navê	S	J	X	W	Î	N					
Navê	M	A	K	A	R						
Navê	S	A	L	M	A	N					

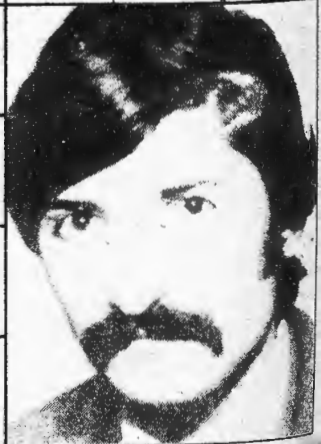

PEYVA VEŞARÎ

Bersiva Xaçepirsa 64'an

Çaxepirsa me bixelat e. Di 15 rojan de çî bersiv bigihîjin me, emê wan binixînin û bi rîya pişkê li 5 kesan belav bikin. Xelata hejmarê me ya 66'an Kürtçe Dilbilgisi Jêrenot:
Ji bo ku bersiva we bê nixandî, divê hûn "Peyva Veşarî" di nava qutiyan li bin xaçepirsa de binivîsin û tevî navnîşana xwe jî me re bişînin.

Ixtiyar Şehîdek (wêne)	Buhakem Vexwarin ek (berekavî)	Ûden	Bi tirkî navber DYA	Di gulaşê de bin- ketin	Paytexta Sûrî
Gelek li Tirkîyeyê	Zengin	Pêxember ek Sazîyeye Amerîkayê	2	Dilgeş	
Tipek	Navê roj- nameyekê	Belengaz	Mihemed	Kalkê kur- dan	Sembola florê
Grûp	Bi erebî agir	Béjtnga mezîn Helyûm	Pivana dora guloverê Giyayek		Kargon
Wate	Navek Dtji mî	4	Baneşa nek Çinavkeke îşarkî		Tipek
Hin pere	Bi erebî ez				
		Teze	5		

Pênc kesên ku xelata xaçepirsa hejmarê 64'an Kolay Kürtçe qezenc kirine. Ayten Çaçan/ Buca, Jiyan Ronîzêr/ Batman, Reqîb Selçuk/ Tarsus, Zana Yılmaz/ Bazîd,

PEYVA VEŞARÎ

WELAT

Rojnameya Hefteyî
(Haftalık Gazete)

Li ser navê
Zerya Basın ve
Yayıncılık
San. Tic. Ltd. Şti.
(adına)
Xwedî (Sahibi)
CELALETTİN
YÖYLER

NAVNİŞAN
Ayhan Işık Sk. No:23/3
Beyoğlu / İSTANBUL
TEL-FAX
(0 212)
251 90 13

Gerfîndeyê Weşanê
(Yayın Yönetmeni)
SAMİ TAN

Berpirsê Karên
Nivîsaran
(Yazı İşleri Müdürü)
DÜZGÜN DENİZ

Berpirsê Saziyê
(Müessese Müdürü)
TAHIR ELDEMİR

ÇAPXANE
Yeni Asya Matbaacılık
A.Ş.

BELAVKIRIN
BİRYAY Dağıtım

NÜNERÎTİYÊN ME
(Temsilciliklerimiz)
Nimîndeyê Giştî
yê Ewropayê:

M. Rojava
Suriye:
Jan Dost
Helim Yûsiv
Berlîn:
Silêman Sîdo
49-30-69002695
Hannover:
Selim Biçûk
49-5721-81360

Munchen:
Mahmut Gergerli
49-871-670884

Bruksel:
Medenî Ferho
32-02-466037

Stockholm:
Robin Rewşen
46-8-7510564

Bonn:
Ahmet Baraçkılıç
49 228 66 62 49

Celle:
Wezir Saçık
49 50 52 87 36

Divê rêxistinên ji dewletê karkeran serbixwe bin

Tevgera karkeran wekî şaxên dewletê ye. Bi dîtina min ji bo demokratîkbûna Tirkiyeyê îro tevgera karkeran di warê çalakbûnê de li rêza herî dawîn e. Hin mesajên tirsonek hene. Lê ev ne hêjayî nirxandinê ne...

Me li ser nêzîktêdayîna çîna karkeran ji bo kêşeya kurdî dîtînen rewşenbîrê hêja Fikret Başkaya pîrsin, li ser vê mijarê birêz Başkaya tiştên gelek balkêş gotin. Em dîtînen wî pêşkêşî we dikin.

Li Tirkiyê tu car tevgera karkeran pêk nehat. Di sala 1936'an de "qanûna karkeran" derket, piştê di sala 1947'an bi qanûna sendikayan derket, di sala 1952'yan de TÜRK-İŞ ava bû û di sala 1963'yan de mafê peymanê giştî hate nasîn. Bi van gavan re tevgera karkeran jî xistin bin bandora dewletê. Lewre jî rêxistinên karkeran û sendikayan wekî hacetên îdeolojîk ên dewletê kar kirin.

Ji bo ku çîna karkeran layiqî navê xwe be divê xwediyê serbixwebûneke bîrdozî û tevgerî be. Ev yek ji bo karkerên tirk pêk

nehat. Ji ber vê sedemê jî li Tirkiyeyê sendikavanên îro, wekî karmendên (mamûr) dewletê dixebitîn. Tev di nav sînoren îdeolojiya fermî de tevdişerî. Ev kesên ku di her warî li cem dewletê cih digirin nikarin ji bo kêşeya kurd tiştêkî bikin. Kêşaya kurd ji bo van ne xem!

Tevgera karkeran wekî şaxên dewletê ye. Bi dîtina min ji bo demokratîkbûna Tirkiyeyê îro tevgera karkeran di warê çalakbûnê de li rêza herî dawîn e. Hin mesajên tirsonek hene. Lê ev ne hêjayî nirxandinê ne...

Ji bo nêzîkbûna karkerên kurd û tirk pêşî divê karkerên tirk gavan biavêjin. Ez helwesta tevgera kurd erênî dibînim. Manzara îro ji berê ne xerabtir e. Lê, divê tevgera karkerên tirk cesûr û zelatir tevbigere. Ev yek ji bo partiyên sosyalist yê heyî jî der-

bas dibe.

Di dema 12 rêzberê de bazariyên mezin li ser van aîdatên pêk hatin. Dema ku dewletê qala birîna aîdatê kir, sendikavanan gotin vê yekê nekin. Wekî din hûn karin her tiştî bikin! Ev koleyên îdeolojîk yê dewletê ne!

- alozî: tevlihevî
- babet: mijar, dabaş (konu)
- bêtege: bêhawa, bêşikil (biçimsiz)
- bişik: doxtor
- bilêvkirin: telafûz
- binix: hêja (değerli)
- bireser: nesne
- çak: baş, qenc
- çavkanî: jêderk (kaynak)
- çewşîner: Zordar (baskıcı)
- çîrsandin: biriqandin (parlamak)
- çivaknas: sosyolog
- erjeng: tirsnak (korkunç)
- endazyar: mühendis
- gotar: maqale

Ferhengok

- helbest: şiir
- hest: dilin, his (duygu)
- hevduyek: baqek (deste)
- hêzên bejî: (kara kuvvetleri)
- hişaza: azad, serbixwe
- kêşe: pirsgirêk (sorun)
- kirde: kiryar (özne)
- mak: dayik (dişi)
- mebest: armanç, niyet
- mîrmişîn: mîrîtî (beylik)
- mîxabin: çi heyf (ne yazık ki)
- nîrx: hêjayî (değer)

- nimînde: niwêner, nûner, (tamsilci)
- paşgir: parkit
- pend: şîret (öğüt)
- pergal: sazûman, sistem
- peywîr: wezîfe (görev)
- peywîrkar: wezîfedar
- pîşe: huner, meslek
- şermezarî: nalet (kinama)
- şermezarkirin: naletkirin (kınamak)
- teşe: awa, şikil
- tundraw: ekstrem, radîkal (aşırı)
- werqilandin: rawestîn, sekinandin
- vegirtox: dagirker (işgalci)
- xwerist: xweza, surîşt (doğa)

PKK bûye sembola nasnameya kurdî

Kêşeya kurdî, kêşeya terorê nîn e, lê kêşeya nasnameya kurdî ye. Ji bo fêmkirina kêşeya kurdî û rewşa gelê kurd, pêwistî bi çûna herêmê û axaftina bi gel re heye. Ûnlü got: "Heke em bi tenê meseleyê ji televîzyonê bişopînin, emê di rastiye negihîjin, emê tenê bi kuştina "terorîstan" kêfxweş û bi kuştina leşkeran xemgîn bibin."

Roja 30'ê avrêlê li Zanîngeha Boğaziçi bi sazûmankariya Kuluba Têkiliyên Navneteweyî (UIK) panelek bi navê "Şerê ku nav lê nehatiye kirin: Başûrê Rojhilat", hate lidarxistin. Kesên wekî A. Melik Fırat, Rojnameger Koray Düzgören, Mebûse Partiya Refahê Fetullah Erbaş û ji Mazlûm-Derê Saliha Ünlü wekî axivger beşdarî panelê bûn. Panel ji hêla spikerê Kanal-7'ê Ahmet Hakan ve hate birêvebirin.

Panelê bi axaftina Rojnameger Koray Düzgören dest pê kir. Düzgören li ser şerê qirêjî û kêşeya kurdî gelek tiştên balkêş gotin. Wî da zanîn ku şerê li ser pêkhatina aştiya civakî digire û zirareke mezin dide civakê. Her wiha Düzgören got ku ji sisiya yekê erdê Tirkîyeyê bi vî şerî rûxandî û şewitandin.

Düzgören li ser gotina rayedarên tirk ên bi rengê "Me PKK tek bir û me hêza wê daxist radeya sala 1984'an" ji rawestiya û da zanîn ku ev gotin ne rast in. Rojnameger Koray Düzgören bi bîrxist ku pirsgrêkên bi vî rengî, bi kuştin û azînen leşkerî çareser nabin. Her wiha wî demokratîkbûna Tirkîyeyê ji bi çareserbûna kêşeya kurdî ve girê da.

Koray Düzgören stratejiya artêşa tirk a nû ji rexne kir û diyar kir ku ar-

tês ji xwe re li dijminan digere. Li gorî dîtina Düzgören, wê ew stratejî bibe sedema hinek aloziyan li Tirkîyeyê. Di dîmahika axaftina xwe de Koray Düzgören dîsa vegeheriya ser mijara "têkbirina PKK'ê" û diyar kir ku PKK'ê bi zanî hêza xwe ya çekdarî vedikişîne, lewre ew dixwaze bibe hêzeke siyasî. Li gorî nîrxandina Düzgören PKK'ê di vî warê de gelek rê girtiye, bi taybetî li gelek welatên Ewropayê û li Rûsyayê bûye xwediyê bingeheke xurt, ji aliyê gelek dewletan ve ji tê nasîn. Düzgören wekî nimûneyeke balkêş ji vexwendina Serokê Giştî yê PKK'ê Abdullah Öcalan ji hêla 150 mebûsên yewnanî ve nîşan da. Rojnameger Koray Düzgören da xuyakirin ku PKK bûye hêzeke navneteweyî. Her wiha wî diyar kir ku PKK li Başûrê Kurdistanê bûye hêzek

SALIHA ÜNLÜ

sereke ku hêzên başûrî jî edî nikarin rê li ber wê bigirin. Wî wekî gaveke girîng di warê xurtbûna PKK'ê de jî, bicihbûna PKDW'ê li başûrê Kurdistanê destnîşan kir.

Di dawîya axaftina xwe de Düzgören da zanîn ku dewlet di warê kêşeya kurdî de xitimiye û kêşeya kurdî her li cihê xwe ye. Rojnamegerê tirk piştê li ser piştevaniya ji bo PKK'ê jî ev tesbît kir: "Di salên 1990'î de ji sedî 15-20'ê gelê herêmê piştevaniya PKK'ê dikir,

lê niha gelê kurd di mijarên bingehîn de nêzikî hev bûye. Lewre jî rêveberên PKK'ê nabêjin ku ji bo çareseriyê divê hûn bi me re li hev rûnin, dibêjin bi kê re li hev rûnin, lê tiştên ku bên xwestin naguharin."

FETULLAH ERBAŞ

Di Panelê de Tekane axivgera jin ji Mazlûm-Derê Saliha Ünlü bû, wê jî li ser rewşa Kurdistanê tiştên ku gelekî dêhn û bala mirov dikişînin gotin. Ünlü da zanîn ku kêşeya kurdî, kêşeya terorê nîn e, lê kêşeya nasnameya kurdî ye. Saliha Ünlü hê di destpêka axaftina xwe de da zanîn ku ji bo fêmkirina kêşeya kurdî û rewşa gelê kurd, pêwistî bi çûna herêmê û axaftina bi gel re heye. Ünlü got: "Heke em bi tenê meseleyê ji televîzyonê bişopînin, emê di rastiye negihîjin, emê tenê bi kuştina "terorîstan" kêfxweş û bi kuştina leşkeran xemgîn bibin."

Saliha Ünlü li ser helwesta gel a li hemberî dewletê û PKK'ê jî nîrxandîneke cihêreng kir. Wê diyar kir ku bawerîya gel yekcar bi dewletê nemaye. Her wiha Ünlü da xuyakirin ku piraniya gel bawerîya xwe bi PKK'ê tine û piştevaniya wê dike. Rayedara Mazlûm-Derê da zanîn ku gelê kurd kesên ku ji hêla PKK'ê ve tene kuştin jî wekî xayin bi nav dike. Saliha Ünlü axaftina xwe wiha domand: "Li herêmê pişte-

A. MELIK FIRAT

vaniya gel ji PKK'ê re heye, ew piştevanî her diçe zêde dibe. Mirov, çi yênbawermend, çi jî yênbêbawerî (ne-ol-dar) PKK'ê wekî rûmeta xwe dibînin. Berê mirovan ji kurdbûna xwe şerm dikirin, bi kurdî nedipeyivîn, lê niha bi kurdbûna xwe serbilînd in." Saliha Ünlü li ser mijara simbolên dewleta tirk ji tesbîteke balkêş kir. Wê diyar kir ku gel hez ji simbolên dewleta tirk, tiştên wekî al, ûniforma nake, lewre di bin wê alê de û di nav wê ûniformayê de li gel zilm hatiye kirin.

Mebûse berê û ronakbîrê kurd A. Melik Fırat jî di peyivîna xwe de li ser xalên girîng rawestiya. Wî da zanîn ku rayedarên dewleta tirk nizanin çi dikin û got ku di navbera gelê kurd û tirk de tu arîşe tune, lê problem rayedarên dewletê ne. Fırat xwest ku hemû kesên bindest çi sosyalîst, çi îslamî û çi yêndin giş li dijî çewşneran bibin yek.

Mebûse Partiya Refahê Fetullah Erbaş jî di panelê de li ser kêşeya kurdî dîtînen xwe anîn ziman. Li gorî Erbaş kurd û tirk di demên berê de bi bandora ola îslamê bêyî arîşeya bi hev re jiyane, piştê pirsgrêka kurdî bûye pirsgrêka nasnameyî, hin caran jî wekî pirsgrêka lipaşmayîna Başûrê Rojhilat derketiye holê, lê piştî derketina PKK'ê bûye meseleya terorê. Li ser pirsê Erbaş diyar kir ku bi efûya ku ew dixwazin derxin wê jî 56 hezar kesên girtî, 42 hezar serbest bimînin.

Panelê bi qasî 3 demijmêran (saetan) kişand û li dora 300 kesî li axivgeran guhdarî kir.

NAVENDA NÜÇEYAN

KORAY DÜZGÖREN